

VASARNAP

SZABADSAG MAGAZINE SECTION

VASÁRNAP

A "SZABADSÁG" SZÉPIRODALMI
MELLÉKLETE.

SUNDAY MAGAZINE

of the oldest established and largest Hungarian
Paper in the United States.

Editor DR. ANDREW CSERNA szerkesztő.

Edited and
Published at

700-710 HURON ROAD, CLEVELAND, OHIO

Modern házasságok

A "Vasárnap" részére írta:

DR. ALEXANDER BERNAT.

NÉMI kételkedéssel fogadom a modern házasságok ellen szórt vádakat. Nem látom tisztán, mire alapítják ezeket a vádakat.

Tán a válások folyton növekedő számára? Őszintén megvallom, hogy az ilyen statisztikák iránt bizonyos ellen-szenvvel viselkedtem. Mikor a legtöbb országban a válás vagy lehetetlen volt, vagy igen meg volt nehezítve, persze a házassági statisztika válási rovata soványabb volt, míg most nagyon meghízott és még folyton hizik. De a válás nem bizonyít sokat. Azelőtt ritkábban váltak az emberek, de boldogabbak voltak-e a házasságok? Jobban illettek össze a párok? Nem jobb-e, ha azok, akik csaldódtak egymásban, elválnak, mint hogy kényszerítve együtt éljenek, egymást folyton keserítve, egymás ellen gyűlölettel eltelve? Micsoda tragédiák folytak ily áldatlan házaselethől, míg most a felek sokszor új és boldogabb életet kezdenek! Mindegyikünk ismer elvált házaseleket, kiknek második házassága nagyszerűen bevált. Bizonyára sokkal szebb, ha a házaseleket nem csaldódnak egymásban, azt minden gyerek tudja, de hát nem természetes-e, hogy gyakran csaldódnak? Nem is említem az érdekházasságokat, melyeknek fölbomlása szinte helyreállítja a megsértett erkölcsi rendet, szólók a vonzalmi házasságokról, melyeket a kezdetbeli vonzalom nem tudott megóvni a végveszedelemtől. De csodálatos-e ez? — A leány nem ismeri a világot, az embereket, a viszonyokat, de volégenyét sem ismerheti. A szülők esetleg lebeszélnek, de nem hallgat rájuk. Néha néhány nappal az esküvő után már kész a kiábrándulás. Sokszor mindkét részről. Mit tegyennek? Válgjanak? De elég nagy a botrány, restellik is tévedésüket, anyagi szempontok, vagyoni viszonyok is éreztetik hatalmukat; együtt maradnak, esetleg megszokják egymást, néha a születendő gyermek is együtt marasztalja őket, de az is megcsúsz, hogy végre mégis elválnak. Oly nagy baj-e ez? Nagyon-e, mint a gyűlölet, vagy az érzelmi élet teljes elsorvadása?

Rendesen a modern nevelést, a modern életet teszik felelőssé a gyakori válásokért. Ebben van igazság: De akkor tessék a modern nevelést és a modern életet vádolni, nem pedig a modern házasságot, melynek bajafolyébban rejlő okok szükséges következményei. Persze, hogy bizonyos rétegekben nem nevelik házián a leányokat, fényűzésre szoktatják, élvezeteket hajhászására, vagy pedig gazdag férj üzésére; tulkorán érleli bennük az érzékiséget a modern élet szabadossága, az irodalom, a társadalmi élet; lehetséges-e ily körülmények közt becsületes, benső, igazi házaselet? Miért legyen a modern házasság jobb, mint a modern élet? De jobbak voltak-e ezelőtt a házasságok? A zárdából kiké-
rült leánykák sokszor nem voltak sze-

rencsésebbek, mint a felső leányiskolabeliek. Tessék kissé körülnézni a francia regényben, milyenek voltak az állapotok a házassági életben a válás lehetősége előtt. Végül pedig nem szabad elfelejteni, hogy itt egy aránylag kis társadalmi rétegről van szó, leginkább a meggazdagodott polgárságról, ennek is csak egy kis részéről, mely rá nem ér a leányok nevelésével foglalkozni, nem is ért hozzá, nem is sejtí, mit kelljen tennie, hogyan kellene élnie. A fiatal emberekről pedig nem is beszélnek. Tudva van, hogy ennek a rétegnek házasulandó férfiai előbb hallatlan mértékben és módon kiéveztek az életet, jóllaknak mindenel, belefáradtak mindenbe és most pihenő révpárnak tekintik a házasságot, mely nyugodalmasabb és egészben véve olcsóbb élvezeteket ígér nekik. De hiszen ez is mindig így volt, legfőleg most a nyilvánosság nagyobb, a válópörök révén titkok föltá-
rulnak, melyek köztudomásra jutnak és a szégyenérzetet csekélyebb, mert sokan vannak akik hasonló sorsban részesek.

De az erkölcsbírák ezeken a közismert viszonyokon szívesen átsuhannak, és ha a modern házasságot szidják, a nők egyenjogusítását, a nők nagy gazdasági szerepét akarják sújtani. Azt tanítják, hogy a nő maradjon a háziasság körében, érje be a családi élet gondozásával, akkor jobbak lesznek a házasságok és kevesebb a válás. Most, hogy tudja, hogy meg tud élni férj nélkül is, meg tudja keresni kenyerét, nem szorul a férfiura, hamarabb ott-hagyja a megunt családi életet és a gyermekek szeretete sem tudja oda-kötöni ahhoz a családi körhöz, melynek boldogsága ő tőle függ és melyet mégis könnyen feldul.

Ez sem igaz! A nő legyen a családi élet középpontja, gondozója, védelmezője. Ez igaz. De azért nem kell lemondani emberi mivoltáról. Azért lehet férjének segítő társa az üzletben, vagy maga művész, tudományosan képzett ember, stb. Ezek a nők amellest a legjobb anyák, feleségek, háziasszonyok lehetnek. Ez a műveltség senkinek se lehet ártalmára. Csak a tudatlan, műveletlen, kiképzetlen nő jó anya? Aki férjének segítő társa és megértője mindenesetre jobb feleség, mint aki semmit se törődhetik férje belső életével, mert nem is ért hozzá. Lám a férfi is lehet jó férj és amellest nagy tudós, művész, politikus, stb. Csak a korlátozott férfiak ellenfelei a női kiképzésnek, mert hozzá vannak szokva, hogy a nő félvállról nézik, kivéve ha udvarolnak neki, de még akkor is; ha pedig szellemileg fölöttük álló nővel kerülnek szembe, azzal védekeznek, hogy a műveltséget, a képzettséget nőietlennek mondják. Annyira nem igaz az a vád, hogy a modern nőképzés árt a nőiességeknek és csökkenti a boldog házasságok esélyeit, hogy ép ellenkezőleg a legjótékonyabb hatással van a házasság intézményére is. Három nagy oknál fogva. Először a képzett nő esetleg jobban meg tudja választani férjét, ámbár ez nem bizonyos. Mert akkor talán a képzett ember is jobban meg tudná választani nejét, ami bizonyára nem igaz, mert akárhány kiváló férfit ismerek, kiknek felesége épen séggel nem kiváló. Öreg, rideg legények végül mégis szakcsnőjüket veszik nőül. De ezek talán kivételek és a kiképzett nőnek, ki hosszú ideig folytatott tanulmányokat, mégis több alkalma van a férfit megválasztani, megismerni, megítélni. Fontosabb a második ok és minden kétségen fölül álló. Amely nő meg tudja ke-

resni a kenyerét és kiképzés, tanulmány útján valakivé lett, az nem kénytelen halálos félelmek közt férjet vadászni, aki egész életén át el fogja tartani. A hozomány szó elveszti félelmetes hatalmát. A nő megszűnik árucikknek lenni, ki kénytelen azt a kezét elfogadni, amelyet felajánlanak neki. Hány kitűnő házasságot ismerek, melyben férfi és nő tanár, kik így a kettős jövedelemből meg tudnak élni, míg anélkül se a férfi nem vehette volna el a nő, se a nő nem mehetett volna férjhez. A nő ma igen tekintélyes gazdasági tényező, produktív erő, jótékony konkurrencia. Persze ez kényelmetlen a korlátozott eszű férfiaknak, kik látják, hogy a zsákmányt nem tarthatják meg. De hát fölszabadultak a négerék, csak a nők szenvedjenek örök rabszolgaságot? Én, mint férfi, abban a hitben élek, hogy a nők általában többet érnek, mint a férfiak, ha nem is épen az elvont gondolkodás és az akarat energiá terén, ámbár ott is győzelmesen előnyömlenek. Ezt csak azzal ismerhetjük el, ha a nő emberi jogaiért mi férfiak a legelszántabban küzdünk. A harmadik ok pedig az, hogy két intelligens, képzett, az élet küzdelmében résztvevő ember jobban meg tud férni egymással, meg tud bocsájtani egymásnak, tud alkalmazkodni egymáshoz, mintha mindkettő műveletlen, vagy az egyik az. Az igaz, hogy talán hamarabb is készek a válásra. De ez nem baj. Nagyon baj mindenesetre a szerencsétlen élet, mint a szerencsés válás. Hinni kell az észben, az életben. Az egyenjogusított házassága az igazi modern házasság és ámbár ez sem ment a házassági balesetektől, mégis jobb jövőt ígér, mint a régi mód.

A nő az

Egyesült Államokban

mind jobban, mind erőteljesebben halad előre az érvényesülés terén. Olyan foglalkozási ágakban, amelyek még nem is olyan régen még teljesen zárva voltak a nők előtt, amelyekről még csak gondolni sem lehetett azt, hogy valaha is nők tölthessék be, ma már ott látjuk a nőket.

Gyárakban, ipari, kereskedelmi vállalatoknál, ügyvédi irodákban, orvosi rendelőekben. Most pedig mind nagyobb teret hódítanak a politikában is.

A most lefolyt előválasztások során ismét térhódításról számolhatunk be a nők politikában. Nemcsak Alice Robertsonnak, az oklahomai nőképvise-lőnek sikerült magát újra jelöltetni, hanem mások is megkapták a jelölést különféle politikai állásokra.

Ez pedig csakis azt jelentheti, hogy az Egyesült Államok közhangulata mindjobban azon irány felé hajlik, a mely azt hirdeti, hogy a nőt megilleti a paritásnak a joga, az érvényesülésnek az alkalma a politikában is. Vannak sokan, akik félnek a nők befolyásától a politikában. Azonban nem oszthatjuk ezeknek a nézetét. A politikában működő erőnek feltétlenül szükségük van olyan simitó, olyan finomító befolyásra, amelyet csakis a nők gyakorolhatnak, már csak a lelki diszpozíciójuknál fogva is.

A nőkérdés megoldása egyik mért-földköve a haladásnak. A haladásnak, amely a legbiztosabb ellensége az elő-
ítéleteknek. Már pedig a nő évszázadokig nyögött az előítéletek sulya alatt.

Miért ö
tat

1916 tel
kis cottageba
zében. New
Bal-lábára bé
hozta. Aho
ar vidék, aho
szedniök mag
meg akarják s
deken favágás
cottageok jó
munkás, szeg
láják egymás
időpont, amik

Richard J.
ber volt. Hab
kort, mégis m
tartásáról egy
doskodott, név
deken emberg
Wyckoff. Az
naban elrejtve
toget. Annyira
alig tudta vol
jnk, névszerin
volt rokona az
jnk időről-idő
nem gondoskod
A környék em
Wyckoff ezt a
emberséges ok
önöz szándéka
esztendős volt.

S egy nap
gobb Wyckoff

Február t
hanva érkezett
vagy félmeft
véres fejszét t

— Mi tört

S James t

— Mint r

tem Richard o
háza, észreve
az ablakhoz me
tutorok egym
ablakot, belép
don halva tal
össze-vissza vo
a másik szobá
ott találom Ca

De hiába
volna. Ez a tel
gell? — vetőd
tem az udvar
majd az isták
kantam a nő
zony már hale

— Jim, gy

— ajánlotta z
Flemingtonba

A megyei
kőn a két fax
keztek a tett
hén hullott a
hogy esetleg n
s ezek alapja
sága. Fölmerü
követte el a gy
hogy a házb
végrendeletét,
aki azt mondt
több készpénz

Közben a
mán s vagy h
tak egy ház e
szekendők volt
mok voltak.
kor visszaérke
nyomat azzal,
James talpa s

A megyei
Montford Ude
tonba. Alibij
szelvényével,
hogy a gyilk
dött a tett sz

A megyei
napokon keres
kisérték, de az
zást.

Egy nap
átadott neki
volt.

A csábító arany

Miért öltek meg egy nyolcvanöt esztendőes farmert és hetvenéves gazdasszonyát? — Az ártatlanul gyanúsított szomszéd. — Amikor a pletyka vádol. — A nyomra vezető hó. — Hogyan sikerült a három gyilkost letartóztatni?

Irta: RIDLEY WILLS, a Burn detektiv-iroda tagja.

Szabadság, Hungarian Copyright, 1922.

1916 tél közepéig Richard J. Wyckoff egy kis cottageban lakott a Sourland hegység közelében. New Jersey állam Hunterdon megyéjében. Bal lábára béna volt s már régen téltenségre károsodott. Ahol lakott, az meddő, meglehetősen sívár vidék, ahol a farmereknek nagyon ószo kell szedniök magukat, ha a mindennapi kenyerüket meg akarják szerezni. A legtöbb ember ezen a vidéken favágással keresi meg a kenyerét. Az egyes cottageok jó távolságra esnek egymástól s ezek a munkás, szegény emberek vajmi gyakran nem igen látják egymást. A vasárnapi istentisztelet az az időpont, amikor időről-időre találkoznak.

Richard J. Wyckoff efafta erdei, magányos ember volt. Habár már elérte a nyolcvanötödik életkört, mégis megszokott módján akart lakni. Házátartásáról egy gyenge, értelesséves nő gondoskodott, névszerint Catherine Ann Fisher. A vidéken embergyűlölködés és pénzsóvárnak ismerték Wyckoffot. Az a hír is kerekedett róla, hogy otthonában elrejtve ezekre rugó arany dollárokat tartogat. Annyira öreg volt az emberpár, hogy a telet alig tudta volna átvergődni, ha csak egy szomszédjuk, névszerint James Wyckoff, aki azonban nem volt rokona az öregnek, nem ment volna át hozzájuk időről-időre, nem vágott volna fát a részükre s nem gondoskodott volna mindenfajta szükségletéről. A környék emberei biztosra vették, hogy James Wyckoff ezt az érdeklődést és segítséget kizárólag emberséges okoknál fogva gyakorolja. Semmiféle önző szándékai nem voltak. James Wyckoff hatvanesztendőes volt.

S egy nap híre kerekedett annak, hogy az öregebb Wyckoffot megölték.

Február tizenhatodikán James Wyckoff rohantva érkezett meg a Richard Wyckoff farmtól vagy félmérföldnyire eső cottageba. Kezében egy véres fejszét tartott s a hangja izgatott volt.

— Mi történt? — kérdezte a cottage lakója.

S James beszélni kezdett:

— Mint majdnem minden nap, ma is átmentem Richard otthonába. Amikor be akartam lépni a házba, észrevettem, hogy az ajtó be van zárva. Erre az ablakhoz mentem, benéztem s észrevettem, hogy a turok egymásra vannak döntve. Betörtem az ablakot, beléptem az ablakon át a lakásba s a földön halva találtam Richard Wyckoffot. Minden össze-vissza volt dobálva a házban. Erre átmentem a másik szobába abban a reményben, hogy esetleg ott találok Catherine Ann Fishert.

De hiába kerestem. Ugy tetszett, mintha eltűnt volna. Ez a tehetetlen nő csak nem végzett az öreggel? — vetődött fel előttem a kérdés. Erre kimentem az udvarra, ahol ezt a véres fejszét találtam, majd az istállóba, ahol szalmában elrejtve rábukkantam a nő holttestére. Még meleg volt, de bizony már halett volt. Most idejöttem hozzád.

— Jim, gyere el a legközelebbi hatóságokhoz — ajánlotta a szomszéd — s átmentek a közeli Flemingtonba.

A megyei tisztviselők Sharpe s heriffel az élükön a két farmer társaságában rövidesen megérkeztek a tett színhelyére. Előtte való éjszaka egyik hulla a hó s a sheriff első gondolata az volt, hogy esetleg meg vannak a gyilkos lépteinek nyomai s ezek alapján kideríthető majd a személyazonossága. Fölmerült az a kérdés is, hogy nem-e James követte el a gyilkosságot. Az emberek azt beszélték, hogy a házban sok pénz volt. Megtalálták az öreg végrendeletét, amelyben mindenét Jamesre hagyja, aki azt mondta, hogy tudta szerint száz dollárnál több készpénz nem volt a házban.

Közben a sheriff társaival elment a léptek nyomán s vagy három mérföldnyi távolságra rátaláltak egy ház előtt egy kabátra, amelyben pettyes zsebkendő volt és cigaretták. A kabátban vérvonások voltak. Több nyomra nem akadtak rá. Amikor visszaérkeztek, összehasonlították James talpa nyomát azzal, amelyre a hóban akadtak rá, de James talpa sokkal nagyobbakat bizonyult.

A megyei tisztviselők még aznap elfogtak egy Montford Udell nevű csavargót s elvitték Flemingtonba. Alibijét azonban igazolta egy ajánlott levél szelvényével, amelyből meg lehetett állapítani azt, hogy a gyilkosság esetleges idején messze tartózkodott a tett színhelyétől.

A megyei tisztviselők folytatták a nyomozást napokon keresztül. Udell két napig figyelemmel kísérték, de aztán vele szemben eljuttatták a nyomozást.

Egy nap James Wyckoff bement a sheriffhez, átadott neki egy kis táskát, amelyben száz dollár volt.

— A megölt ember házában egyik fiókjában találtam — mondta.

A sheriffnek gyanus volt ez a pénz. Az egyik nyomozója azt mondta, hogy a házból végignézett minden fiókot. A sheriff gyanuja mindinkább erősödött. A környéken is azt kezdték rebesgetni, hogy a gyilkosságot James követte el. Később már mindenki meg volt arról győződve. Végre letartóztatták James s a megyei börtönbe került, ahol júliusig volt. Kuhl ügyész képviselte a vádhatóságot s mármár úgy volt, hogy James Wyckoffot elítélik, de az a körülmény, hogy a talpa nem egyezett azokkal a talpnyomokkal, amelyeket annak dején a hóban fölfedeztek s hogy a talált kabát is olyan volt, amelyet ő nem bordott, segített rajta. Szabadlábra került. Visszament a cottageba s folytatta a vadászatot és halászatot.

A hatóságok pedig a Burns irodának adták át az ügyet további nyomozás végett.

Engem bizott meg a Burns iroda az ügy kinyo-

ból s azt kérdezte, hogy mit akarunk tőle.

— Le vagy tartóztatva — mondtam — gyere velünk.

Hangomra felébredt Udell is. Kiugrott az ágyból, piszkos alsónadrág volt rajta, általában elvetemedett embernek látszott.

— Mi baj van? — kérdezte. — Talán a Wyckloff ügyben?

A sheriff válaszolni akart, de én megelőztem.

— Már mindent tudunk.

Erre Udell elsápadt. De hogy izalmát ne árulja el, ásított s közben ujjaiával, amelyek reszketek, végigment a száján. Majd teljesen visszanyerte a nyugodtságát.

Alicet elvittük magunkkal. Hajnalig tartott s kihallgatás, míg végre hajlandó volt annyit bevallani, hogy nemrégiben fölkereste őket egy McLaughlin nevű ember, aki Udell barátja. Nemrégiben szabadult ki a Rahway Reformatoryból. Még a nap folyamán fölkerestem ezt a javítóintézetet, ahol

mozásával. Hat embert vittem magammal, akikről tudtam, hogy ezekkel a félig barbár emberekkel nagyszerűen tudnak bánni s meg tudják kedveltetni magukat velük. A hatóságokkal természetesen minden egyes lépésünket tudattuk. Volt egy emberem, aki megnyerte James Wyckoff bizalmát s két hónapnyi nyomozás után egészen bizonyosak voltunk abban, hogy a gyilkosságot nem James követte el.

Meg akarom jegyezni, hogy a hatóságoktól olyan értelmű hatáskört nyertünk, hogy a hegyek lakói közül bármilyen gyanus embert bármikor letartóztathatunk.

Az ügy már-már reménytelennek látszott.

Egy nap azonban érdekes információ került a kezembe, amely kiinduló ponttal biztatott. Azt hallottam a környékbeliektől, hogy Udell, akit annak idején a gyilkossággal gyanúsítottak, együtt lakik egy Alice Mason nevű nővel. Hogy ez a nő a multkor összeveszett vele s azzal fenyegette meg, hogy kiszolgáltatja a hatóságoknak, mire Udell beadta a derekát. Alice Masonnak rossz híre volt Trentonban, viszont Udellnek gyanus és megbízhatatlan volt a multja s nem sokat ígéro a jövője.

Tehát Udellre esett a gyanum.

A sheriff s a megyei detektivvel elmentünk a hegyekbe az éjszaka folyamán, arra a helyre, ahol Udell lakott a szeretőjével. Lassan közeledtünk a házhoz. A villamoslámpával bevilágítottam az ajtót, hogy mindketten alusszanak. Erre halkan kinyitottuk az ajtót. Alice felébredt, kiugrott az ágy-

meztudtam, hogy csakugyan volt egy McLaughlin nevű lakója, aki a gyilkosságot megelőző héten elszökött.

A gyilkosság közötti összefüggés kezdett derengeni előttem.

Közben arról értesültem, hogy Udellnek járt a szája. Azt mondta, ha megint fölkeresem, belevág az arcomba. Erre másnap fölkerestem.

— Úss az arcomba — mondtam.

Elnevette magát. Kinos volt a nevetése. Le tartóztattam. Bekerült a megyei börtönbe.

— Valljál — mondtam — ugy is mindent tudok.

— Mi lesz, ha vallok? Segíts rajtam? — volt a válasza.

Most már biztos voltam benne, hogy része volt a gyilkosságban.

Értesítést szereztem arra nézve, hogy McLaughlin Clevelandban tartózkodik, ahol csavargásért letartóztatták s harminc napra elzárták. A clevelandi hatóságok átküldték az embert hozzánk. Így helyeztük el: az egyik cellában McLaughlin ült, a következőben Alice, a harmadikban Udell. Elhelyeztünk egy hangfelvevő készüléket is, amely elárulta nekünk, hogy egy alkalommal azt mondta Udell a nőnek: "Kár tagadni, vallani fogok. De mindent nem. Meg akarom menteni az életedet."

A tárgyaláson kiderült, hogy mindhárom embernek része volt a gyilkosságban. Életfogytiglanra ítélték el őket.

A tekintetes asszony

Irta Szini Gyula

Or

KÉGI pesti szívek talán emlékeznek arra az egyemeletes, nagyszívű ódon házra, amely a Rákóczi-ut (régén Kerepesi-ut) elején talán még ma is áll a régi Nemzeti Színházzal szemben. Nagy, bolthajtású kapuja fölött világoszöld cég-tábla volt, amelyre Fehér Hattyu volt festve. Udvarának hepehupas kövezetén még a vasuttalán időkben vidéki rugós hintók és könnyű parasztszekerek kötöttek ki.

A nyolcvanas évek elején kőcsagfalvi Kőcsagh Ilona, valahányszor Pestre jött, mindig a Fehér Hattyuban szállt meg. Télviz idején gyakran fölrandult a fővárosba és a szálló ablakából tanuja lehetett az akkori Pest zajos életének. A Fehér Hattyu előtt volt az a vihar-sarok, ahol a legtöbb tüntetés történt és ahol Tisza Kálmán lovasrendjei, a “Tisza-huszárok” többször megkergették a diákokat és a népet hazafias demonstrációjuk miatt.

Hire-hamva nem volt még a feminizmusnak, de Kőcsagh Ilona férfias bivalybőr bekecsket hordott, zergékör-mös hetike vadászkalap volt a fején és egyszerű fekete rövid szoknyája alól lovascsizmák kandikáltak elő. Gyönyörű, formás kis lába volt, szerette is mutogatni, miközben nádpálcájával nagyokat suhintott lakkszímája számára és szivárványcsík-bodorfüstfelhőket fujt.

Ha megjött a vasútról, nagy dirrel-durrall rontott be a szállóba és harsány hangjával, parancsaival és szitkaival megtele a kapualja. A kapus és a londinerek a fejüket vesztették, hogy mennél hamarabb lekapkodják a bérkocsiról — rendszerint két lovas fiakkal érkezett a szálló elé Kőcsagh Ilona — az úres koffereket, ládákat, skatulyákat, amelyek csak akkor teltek meg, mikor Kőcsagh Ilona bevásárlásai után hazautazott Kőcsagfalvára.

Mikor aztán Kőcsagh Ilona cifra és hosszú káromkodással könnyített a lelkén, fölrohant a csigalépcsőn az első emeletre, ahol mindig ugyanazt a kétablakos, hatalmas szobát bérelte ki. A mahagóni-asztalra ledobta keztyűjét, lovaglópálcáját és szélesen kitárta, kicsapta mind a két ablak szírnáját. Így maradtak azok nyitva télen is az egész idő alatt, a mi Kőcsagh Ilona ott lakott.

Kőcsagh Ilona kinézett az ablakon, egyenesen át a “Pannónia”-ra és elpirulva vette észre, hogy a kávéházi ablakban ül a levelegártsabb De Ryons, a “nök barátja”, másként Náday Ferenc, a Nemzeti Színház tagja. A nagy magyar színész akkor ifiúsága és szépsége teljesében valami délceg, karcsu azték fejedelemre emlékeztetett sápadt, barna indián profiljával.

Kőcsagh Ilona nagyot és mélyet sóhajtott. Heves mozdulatai és amazoni külseje mögött gyöngéd, érzelmes és érzékeny falusi kisleányt rejtetett. Csak a színpadról ismerte De Ryons-t, bár odahaza, a kőcsagfalvi udvarház nagy, kényelmes Rákóczi korabeli kandelója mellett sokat és sokszor gondolt róla.

És mintha ezen a napon nemcsak a Nap, hanem a szerepe is rámosolygott volna, téliessen tiszta kék égről, a Nemzeti Színház előtt lévő gyalogjárón fölismerte azt az alacsony, tömzsi, göndör-

szőkehajú fiatalembert, aki örökké hadonászott, malmozott a botjával, mintha lát-hatatlan ellenséggel veredkedne és közben harciasan ragyogó cvikkerét ráemelte a szép nőkre. A fiatalembernek Verhovay Gyula volt a neve. Lapszerkesztő, politikus, népvezér volt, neve rég feledésbe merült, csak amerikai magyarok őrzik még a régi Verhovay-egyesületek nimbuszát.

Náday és Verhovay, ez a két név, ez a két arc vésődött a legmélyebben Kőcsagh Ilona érzékeny lelkébe. Róluk álmodott, mikor téli délutánok unalmában Vörösmarty és Arany műveit, Jókai regényeit olvasta s képzeletében régi idők daliái elevenedtek meg.

Kőcsagh Ilona, miután Náday fölkelte a kávéházi asztaltól és Verhovay belevagyult a Hatvani-utca (ma: Kossuth Lajos-utca) felé sietők tömegébe, elment az ablaktól, de csak azért, hogy börtársakjából fehér, madárláta cipőt vegyen elő, amelynek morzsáit elszórta az ablak párkányán a galambok számára, amelyek a Ferenciek templomától egészen odáig elcsatangoltak.

Aztán lesietett az utcára, átment a Nemzeti Színház

előcsarnokába és ott a hűséges, derék pénztárosnál, Keller bácsinál, aki a Nemzeti Színház törzsközsé látogatóit személyesen ismerte, megvette a jegyet az esti előadásra. Innen Kőcsagh Ilona befordult a Múzeum-körutra, hol a Nemzeti Színház bérháza előtt sok évtizeden keresztül egy anyóka ült, aki örökösen kötött és a maga kézimunkáját, harisnyákat s lámpaüvegre való kötött sikkácskákat árult a járókelőknek.

Kőcsagh Ilona kiválasztott néhány meleg kötött keztyűt.

És nyáron, mikor ezer holdnyi területű földbírtokán csupa aranykalászt ringatott a szellő és a nap, mint valami olvadó aranykorong szinte nem is sugarakat, hanem olvasztott aranycsöppeket hullatott a földre, Kőcsagh Ilona ott poroszkált jelölőn a hajladozó táblák közt.

Közeledésére a zsellérszék gyorsan visszadugta tarisznyájába a szalonját, hamar a fűbe rejtette a cseszes korszokat és urnójuk vigyázó szeme előtt fenték-pengették a kaszát, mintha mindig dolgozban sűrögnének.

— Jó napot, Berkovics

ur, — köszöntötte lóhátról Kőcsagh Ilona azt a kis, köpcös embert, aki félig városi, félig paraszt ruhában a tisztartóval beszélgetett.

— Óh, kezét csókolom, tekintetes asszony, bocsánat, hogy nem vettem észre a jöttét — mondta udvarias nyájassággal Berkovics.

— Mit szól a terméshez? — kérdezte Ilona.

— Szép, nagyszerű! — felelte Berkovics, aztán hirtelen elsavanyodott arccal tette hozzá: — bár azt hiszem, az idén fele annyi szem se lesz a kalászbán, mint tavaly volt.

Berkovicsnak ez a szigorú bírálata már egy alku kezdetét jelentette. Berkovics a lábán álló termést vette meg rendszerint.

Kőcsagh Ilona nem felelt semmit, hanem kancája gyeplőjét elengedve, elnézett a messzeségbe és ábrándos hangon kérdezte:

— Mi ujság Pesten? Mit olvasot a lapban?

Berkovics pedig gyöngéden, tiszteletteljesen megfogta a ló kantárszárát és elkezdett beszélni pesti dolgokról, politikáról, színházról, bár közben nem feledkezett meg a buza árának kialakulásáról sem.

Kőcsagh Ilona mindenre felelt; csak a buza árát nem

érintette, mintha azt akarná mutatni, hogy nincs pénzre szorulva.

— Aztán tovább lovagolt. Es mikor a kalások lágyan simultak lova testéhez, magános ösvényen poroszkálva, lovaglósizmáit fűzfavesszővel csapdosva egyszerre csak hangosan fölkapagott:

— A Berkovics!... Szerelmes belém!... Nevetés- ges!

És De Ryonsra gondolt és Verhovay Gyulára. Hozzájuk képest a vidéki gabonakereskedő sem daliás, sem érdekes ember nem volt.

— De azt mondják, — folytatta gondolatait Kőcsagh Ilona, — hogy rengeteg pénze van a takarékbán. Rengeteg sok pénze.

És egy év múlva Kőcsagh Ilona megint a Nemzeti Színház páholyában ült. — Messzelátóját körüljáratta a kék-aranydiszú nézőtérén. Fölismerte és megnévezte a földszinti első sor mágnásait, aztán egyszerre hátrafordult a mögötte álló frakkos urhoz, a férjéhez:

— A Károlyiak egy év-századdal később kaptak nemességet, mint mi.

A férje, berényi Berényi József arra gondolt, hogy az ő nemessége néhány századdal elkésett és Tisza Kálmánnak köszönheti eredetét.

Az igazság kedvéért meg kell jegyezni, hogy a régi, lovaglósizmás Kőcsagh Ilonára alig lehetett ráismerni. Nőies, gyöngéd és kacér lett. Hollóhaján kőcsagot lengedezett. Meztelen, mélyen kivágott vállához hermelinpalást simult. Fülében gyémántbutonok villogtak, ujjain gyűrű gyűrű mellett. Hattyuyakán igazi gyöngy-sor villogott. Szép volt, előkelő, ragyogó. A mozdulatai is nőiesebbek, asszonyibbabbak lettek. Dus, drága, fehér selyemruha volt rajta, kis formás lábán meg fehér atlasz cipő.

És egyszerre elsötétült a nézőtér, a színpadon megjelent a második felvonáson De Ryons.

Kőcsagh Ilona csak nézte, nézte sokáig, nem vette le róla egy pillanatig se a messzelátóját. Aztán kissé visszahúzódott páholya mélyébe és a páholya falának támaszkodva szomorúan a fejét. Mikor a felvonásnak vége volt, a nézőtérén megpillantotta Verhovayt, amint hódító villogású cvikkerével körülnézett a földszint szép nőinek virágkosarán.

— Miért vagy oly ideges, Ilona? — kérdezte a férje, aki észrevette, hogy felesége minden gyengébb mozdulata elől kelleltlenül visszavonul. — Miért vagy mindig szomorú? Hiszen mindent megteszek, hogy a kedvedbe járjak. Nem vettem-e neked briliánsokat, gyöngyöket, drága ruhát, páholybérletet a Nemzeti Színházban és nem vettem-e ki számodra Pesten nagy lakást, hogy télen át is színházba, mulatóságokba járhassunk? Mi az, amit még meg nem tettem érted? Mit kell még tennem, hogy vidám légy egészen?

Kőcsagh Ilona nem felelt semmit. Keze szomorúan, lemondón hajlott meg a látcsővel együtt és magában gondolta:

— Ez a Berkovics sohase fogja megérteni az én lelki világomat... Lelki világomat... És a nyolcvanas években egészen szokatlan csengés volt ennek a szónak: “lelki-világ.”

SZEMZIK

Irta Zsoldos László

VADAS PALIHOZ tiz évvel ezelőtt szerelemből ment volt férjhez a felesége, hanem ez a frigy nem hozott boldogságot a méla tekintetű, barna asszonykának. Ura, aki pedig vőlegénykorában fűt-fát megígért neki, hogy így megugy, milyen otthonülő, hűséges társa lesz majd az ő drága kis Ilonkájának, bizony már a második héten visszavetődött a régi asztaltársaságba s boros fővel, éjfél után került haza.

— Pali az Istenért, hol voltál, — fogadta sirásra görbülő szájával a menyecské s a korhely ember közben alig észrevehetőleg meg is tántorodva, újra fejére nyomta amugy betyárosan a kalapját s mialatt felté-nyerével rátámaszkodott a toalett-tükör márványlapjára, jobbkeze két ujjával nagyot csettintett:

Piros bort ittam az este, Ragyogó csilla-gom, galam-bom...

kezdte danolni s ott a hálószoba csendjében végigénekelte az egész duhaj nótát.

Az asszony remegő testtel nézte.

— Istenem, — rebegte könnyeláradt szemmel, a mikor már a refrén is elhangzott, — még nincs tiz napja, hogy megesküdtünk, Pali és te már így jössz haza...

Összevesztek. Haraggal feküdtek le, de reggel az ura csókolta fel az álmából.

— Ugy-e... ugy-e, más-kor nem jössz haza olyan későn, Pali? — nyüögsködött a felesége.

A férfi kitérően válaszolt.

— No, igérd meg!

Vadas elnevette magát.

— Isten neki! Ha akarod, hát megígérem.

Aztán egy hétig hazajött este vacsoraiddőre, de a nyolcadik napon már reggelig kimaradt.

— Mit sirsz, fiacskám?

— nevetett a kétségbeesett asszonyra. — Hát nem te ígértetted meg velem a

multkor, hogy nem jövök haza többet olyan későn? Az ért jöttem haza reggel, mert most korán van!

Megint összekaptak s természetesen ennek is kibékülés lett a vége. Hol civakodtak, hol csókolódtak; nem szép élet, hanem Vadasné lassacskán ebbe is beletörődött.

Egyszer, nyári kora-éjszaka volt, a nyitott ablakban várta az urát. Vagy talán már nem is várta. Tiz év óta éltek már együtt s az idő azóta már ugyszólván érzékeltetette a megmáshatatlannal szemben. Elnézte az elsőemeleti ablakból az átellenes házat, a melynek ablakosában egy szemközt egy szellőlengette fehér csipkefüggöny mögött mozdulatlanul vacsorázó család ülte körül a fehérterítős asztalt, fölpillantott a csillagos égre, miközben a szomszéd utcában robogó villamosok csöngették bele a fülebe, de sem a szem, sem a hallás, sem a langyos éj lehellete nem ébresztett benne semmi gondolatot; ő még látott és ébren lélekezett, de fásult fejében, bent, már aludt az a furcsa öszeres-család, amely naphosszat egyebet sem tesz, mint összeszed mindent, amit lát, vagy hall, vagy más uton megérzékel és telerakja vele az agyvelő óriás lomtárának minden zegét-zugát, hogy azután alkalomadtán értékesítsen belőle, amit lehet.

Nem gondolt semmire. Közvetlen a lakásuk alatt a földszinten kocsmá világitott ki a gyalogjáróra. Anélkül, hogy ezt Vadasné észre-

vette volna, lassan két kapatos alak imbolygott erre a sötétben s megálltak a kocsmajó előtt. Épp az alatt az ablak alatt, amelyiken Ilona kinézett. Az egyik alak megszólalt borizú hangon:

— Palikám, gyere be még egy pohár borra!

Az asszony összereszt. Letekintett a két ösrhéretlenre, akik közül az egyiknek a neve most a dohbartyáján keresztül hirtelen szinte belecikkázott az agyában mélységeibe mint a villám és vakító fényével egyszerre valami elemi erővel rázta föl homályos közönyéből benne a régóta szunnyadó szerelmet. Palikám, — az urának a neve! — Gyere be még egy pohár borra! — mintha csak az ő Palikájának mondaná valami cimborája. Tudta, biztos volt felőle, hogy nem az ő ura áll odalent, hanem azért majdnem derékig kihajolt az első emeleti ablakon, nem is azért, hogy jobban lássa a két korhelyt, a kiknek a személye nem érdekelte, csupán valami öntudatlan ösztönből, hogy ha többel nem, legalább egy hajtásnyival közelebb legyen a hangforráshoz, a melyből az ő Palijának és az ő Palija szomorú szenevdelvényének a neve fölbugygyant hozzá az éjszakai magányban. És ahogy így kihajolva lenézett, a kocsmá előtt tanakodó két ember közül az egyik hirtelen ki-nyújtotta a kezét a levegőbe:

— Szemzik?

Mert azt hitte, hogy szemzik. Pedig csak az első emeletről pottyant tiz esztendő nehéz könnyecskéje a kezefejére.

Valahol, egy másik kocsmában Vadas Pali éppen most danolta duhajul a nótáját:

— A lá-bamon alig-alig ál-lak, Mégis szeret-nék a lá-nyok Ragyogó csilla-gom, galam-bom...

Az emeleti ablak csöndesen becsukódott.

san meg is áll figyelő érdek művészi beny Ha a cirku kan a parádé akkor emelik radhatatlan nyelven Calli a hangját me ruhába öltöz boyok, a mik letemberek jó dában és az ráérnek. Még elefántok bü azonban a C zibb üzletem és sokszor b másik utcába látni elmulas ablaka előtt

A nagy oro zspija Belieff Chauve-Souris vonul el közt dettől fogva te körül. A nem vette ész megérkezett, nem szólt. rasztalalaiban az előadás n ben olyan C melyek még lakhoz szólít egész ország, coig érezte a szosan öltözne dolgokat ol hogy oroszul

Érdekes en A nagy cirku leges pionirek Akkor alig v nagyszerű d most jöttek szonyokra e nannak a Cer zata tette fi szibériai szá zenében Csaj Tolsztoj, Tur ták az utat.

Szini Gyula

Orosz művészek inváziója

...mintha azt akarná, hogy nincs pénzre...
...tovább lovagolt...
...kalászkok lágyan...
...lova testéhez, ma...
...svényen poroszkálva...
...csizmáit fűzfavessző...
...apdosva egyszerre...
...angosan fölkapagott:
Berkovics!... Sze...
belém!... Nevetség.

...Ryonsra gondolt és...
...ay Gyulára. Hozzá...
...est a vidéki gabona...
...dó sem daliás, sem...
...ember nem volt...
...e azt mondják, a...
...gondolatait Kó...
...oná, — hogy renge...
...ze van a takarékb...
...g sok pénze.

...y év mulva Kócsagh...
...megint a Nemzeti...
...pályában ült. —...
...átóját körüljárta...
...ranydiszú nézőtér...
...erte és megnevezte a...
...ti első sor mágná...
...tán egyszerre hátra...
...a mögötte álló frak...
...oz, a férjéhez:
Károlyiak egy év...
...al később kaptak...
...get, mint mi...
...rje, berényi Berényi...
...arra gondolt, hogy...
...messége néhány szá...
...lkésétt és Tisza Kál...
...köszönheti erede-

...asság kedvéért meg...
...gyezni, hogy a régi...
...szizmas Kócsagh Il...
...ig lehetett ráismer...
...s, gyöngéd és kacér...
...ollóháján kócsagtol...
...zett. Meztelen, mé...
...vágott vállához her...
...lást simult. Fülében...
...tbutónok villogtak...
...gyűrű gyűrű mellett...
...nyakán igazi gyöngy...
...gott. Szép volt, elő...
...gyógó. A mozdula...
...nőiesebbek, asszo...
...k lettek. Dus, drága...
...elyemruha volt raj...
...formás lábán meg...
...lasz cipő.

...yszerre elsötétült...
...a színpadon megje...
...második felvonáson...
...s.
...gh Ilona csak nézte...
...okáig, nem vette le...
...y pillanatig se a...
...átóját. Aztán kissé...
...zódott páholya mé...
...a páholya falának...
...otta szomorúan a fe...
...or a felvonásnak vé...
...a nézőtérén megpill...
...Verhovayt, amint...
...villogású cvikkerével...
...zett, a földszint szép...
...virágkosarán.

...ért vagy oly ideges...
...— kérdezte a férje...
...vette, hogy felesége...
...gyengébb mozdula...
...kelletlenül visszavo...
...Miért vagy mindig...
...? Hiszen mindent...
...ek, hogy a kedvedbe...
...Nem vettem-e neked...
...sokat, gyöngyöket...
...uhát, páholybérlet...
...zeti Színházban és...
...tem-e ki számodra...
...nagy lakást, hogy té...
...s színházba, mulat...
...járhassunk? Mi az...
...ég meg nem tettem...
...Mit kell még tennem...
...dám légy egészen?

...gh Ilona nem felelt...
...Keze szomorun, le...
...hajolt meg a lát...
...együtt és magában...
...a:
...z a Berkovics sohase...
...megérteni az én lelki...
...at... Lelki világo...
...nyolcvanas években...
...szokatlan csendese...
...ek a szónak: "lelki-

Az invázió rövid története. — A kezdet sikertelenségei és végül a halatlanul nagy sikerek. — Ma már zenitjén áll az orosz művészet szerep-e Amerikában.

VALÓSÁGOS békés orosz invázió lepte el Amerikát. Orosz művészek és az orosz művészet inváziója. És az átlag-amerikai csak akkor ébredt tudatára ennek az invázióknak, amikor már nemcsak, hogy itt volt, hanem alaposan meg is állapodott. Az egyik amerikai megfigyelő érdekesen írja le ezt a nagyfontosságú művészi benyomulást.

Ha a cirkusz a városba jő, mondja, igen sokan a parádé javarészt elmulasztják és csak akkor emelik fel a fejüket, amikor az elmaradhatatlan gőzverkleinek, az amerikai népnyelven Calliopenak nevezett csodavalaminek a hangját meghallják. Amikor a fantasztikus ruhába öltözött arab lovasok, amikor a cowboyok, a mikor a bohócok elvonulnak, az üzletemberek jórésze nyugodtan dolgozik az irodában és az utcát átadja azoknak, akik éppen ráérnek. Még akkor sem eszmél fel, amikor az elefántok büszkén végigvonulnak. A mikor azonban a Calliope megszólal, akkor a legbizibb üzletember is kinyitja az ablakát, lenéz és sokszor bizony elébe kerül a menetnek a másik utcában, hogy meglássa azt, amit meglátni elmulasztott akkor, a mikor a menet az ablaka előtt elvonult.

A nagy orosz parádénak a Calliopeja, a giszippja Belieff és a maga világhírűvé vált Chauve-Sourisa. Az orosz parádé már évek óta vonul el közvetlenül az ablakaink előtt. Kezdetül fogva kicsiny, de lelkes hallgatóság vette körül. A nagyközönség azonban mindaddig nem vette észre, hogy a nagy orosz cirkusz megérkezett, amíg a Balieff Calliopeja meg nem szólalt. A Chauve-Souris vidám orosz parasztdalaiban, az extravagáns orosz humorban, az előadás nagyszerű rendezésében, diszleteiben olyan Calliope-hangok szólaltak meg, amelyek még a legbizibb üzletembert is az ablakhoz szólították. És alig néhány hét alatt az egész ország, Bostontól egészen San Franciscóig érezte az orosz hatást. Az emberek oroszosan öltöznek, orosz dalokat énekelnek, orosz dolgokat olvasnak fordításban, csak éppen hogy oroszul nem beszélnek.

Érdekes ennek a felvonulásnak a története. A nagy cirkusz előhírnökei már jóval a tényleges pionírek előtt érkeztek meg Amerikába. Akkor alig vették észre, hogy tulajdonképpen nagyszerű dolgoknak az előhírnökei, csak most jöttek erre rá. Az országot az orosz viszonyokra először annak idején George Kennan a Century Magazinban közölt cikksorozata tette figyelemessé, amely cikksorozat a szibériai száműzöttek életéről számolt be. A zenében Csajkovszky, míg az irodalomban Tolsztoj, Turgenyev és Dosztojevskij csinálták az utat. Drámai szempontból az első fecs-

ke Tolsztoj Feltámadása volt, amelyet 1903-ban a new yorki Victoria színházban adtak elő. Nyomban utána jött Tolsztoj grófnak Rettenetes Ivánja, amelyet Mansfield remek előadás keretében 1904 márciusában a Knickerbocker színházban mutatott be.

Maguknak az orosz művészeknek az előcsapata a következő évben érkezett meg. Kicsi, de kiváló színészcsapat volt, Paul Orleeffnek, az utazó igazgatónak vezetése alatt. Orleeffen kívül a leghíresebb tagja Orleeffnek tanítványa, Alla Nazimova volt, akit ma már nem kell bemutatni a közönségnek. A sajtónak ekkor még irtózatos bajai voltak az orosz nevekkel, amelyeket alaposan "misspelóltak." Maga a vállalkozás, noha az előadások általános sikert arattak, még sem vált be pénzügyileg és hamarosan nagy zavarokba került.

Orleeff elkedvetlenedve visszatért Oroszországba, míg Nazimova itt maradt, mert rábeszéltek, hogy tanuljon meg angolul és lépjen fel a Broadwayn. Legnagyobb csodálkozásra Nazimova alig hat hónap alatt megtanulta az idegen nyelvet és 1906 novemberében a Princess színházban fel is lépett Ibsennek Hedda Gabler című darabjában, amelyet nyomon követtek más sikerek Ibsen darabokban.

A következő orosz látogató már az 1905-ös elnyomott forradalomnak egyik világhírű üldözöttje volt. Gorkij Maxim, a nagy orosz író. Azonban vele kis baj történt. Ugyanis Andrejévával érkezett, aki akkor még nem volt a felesége és az író világhíre semmit sem jelentett az erkölcsös szállótulajdonos előtt. Egyszerűen kitétek az utcára. Nagynehezen kapott ugyan szállást, azonban a sajtóban úgy meghurcolták a nevét, hogy művészi fellépésre és érvényesülésre gondolni sem lehetett. Visszatért tehát Európába és Capri szigetén talált vendégszeretetre.

Ezután néhány éven keresztül nem mertek orosz művészek jönni Amerikába. Majd 1908-ban egyszerre három érkezett. Kettő közülök a szokásos hideg fogadtatásban részesült, míg a harmadiknak egyszerre meleg, nagy sikere lett. Azok között, akik hideg fogadtatásban részesültek, az egyik csodálatosképpen Chaliapin volt, a csodás operanékes, aki pedig előzően a legnagyobb diadalokkal járta végig Európát. A Metropolitan Opera rövid vendégszerelésre szerződött, amely végzetes kudarcra vezetett. A Sevillai Borbély Don Basilióját énekelte. A játéka, a felfogása teljesen különbözött mindattól, amit az amerikai közönség megszokott. A közönség ekkor még nagyon konzervatív és konvencionális volt. Mielőtt még a szokásos orosz műsorából bármit is bemutatott volna, kinevették, kifütyülték, mire haraggal távozott és csak tavaly, tizenhárom év mulva tért vissza, hogy hallatlan diadalt arasson.

Ugyanígyen balul végződött Vera Kommissarzhenskayanak, a petrográdi és moszkvai színpadok világhírű művésznőjének az itteni szereplése is. 1908-ban a Daly színházban lépett fel, Ibsennek, Gorkijnak, Ostrovskynak, Sudermannak darabjaiban. A kritika nagyon megdicsérte, azonban a közönség teljesen hidegen fogadta. Áttette a működése színhelyét a Thalia színházba a Boweryn, ott játszott egy darabig, majd elkedvetlenedve ő is visszatért Oroszországba. Az itteni bukást nem tudta megérteni. Az teljesen leverte, úgy, hogy hanyatlani kezdett és nemsokára meg is halt.

Az akkori orosz művészi ellenszenvet azon-

ban egy csapásra megváltoztatta egy fiatal orosz fiú. Misha Elmann volt. Az orosz szimfonikus zenekar hangversenyének keretében lépett fel a csodahegedűjével és valósággal lázba, őrvongásba hozta a közönséget. A gyermekifjából meglett ember lett. A művészete megizmosodott, megacélosodott. A hírneve bejárta a világot, azonban még most is nagy szeretettel emlékezik meg az akkori amerikai hallgatóságáról.

A következők két év mulva jöttek Oroszországból. Jött Rachmaninoff, a zongora utólréhetetlen mestere. Akkor már a hírnevének zenitjén állott, tehát nem az amerikai sikertől függött a művészi jövője. Tény azonban, hogy mindjárt óriási, nagy sikert aratott Amerikában is.

Azután érdekes uttörők következtek. Jött Anna Pavlova és Michael Mordkin hírneves orosz táncos-csoportja, majd megjelent Andrejef a maga balalajka zenekarával.

Pavlova és Mordkin voltak az elsők, akik az orosz ballett exotikus szépségét, nagyszerű fantasztikumát az amerikai közönségnek bemutatották. 1910. kezdetén a Metropolitan Opera szerződtette őket vendégszerelésre, miután előzően hallatlanul nagy sikereket arattak mindenütt Európa legnagyobb városaiban. Itt is mindjárt óriási volt sikerük. A Metropolitanban adott előadásai után óriási sikerű turnét csináltak szerte Amerikában és hallatlan sikereket folytattak mindaddig, amíg össze nem veszték egymással és a kölcsönös féltékenység szét nem választotta a világnak talán legnagyobb két táncművészt, akiknek pedig egymás mellett volt és van is a helyük.

Az Andrejef balalajka zenekarának nem voltak ugyan ennyire szenzációs sikerei, azonban készséggel elismerték annak minden érdemeit, festői és romantikus előnyeit.

Mindaddig azonban még nem volt alkalmunk látni az orosz ballett lángolóan nagyszerű szépségeit és vibráló koreografikus együtteseit. A Pavlova és Mordkin előadásainak a háttere szegényes volt és a csoportjai gyengék. Morris Gest volt az, aki 1911-ben az igazi orosz ballettnek elősejt áthozta Amerikába teljes diszleteikkel és kosztümjeikkel. A Leon Bakst híres ballettársasága volt ez és Gertrude Hoffmann, a főszereplők körül a legcsodálatosabb táncművészek csoportosultak. Ez volt Gestnek az első kísérlete arra, hogy a szülőföldjének, Oroszországnak magasra felelt művészetét a maga igaz mivoltában bemutassa az amerikai közönségnek. És a sikerek elhalványodás nélkül folytatódtak öt esztendőig, amikor is a Diaghileff-féle orosz ballett érkezett meg.

Ez 1916-ban történt és azóta nem mult el esztendő nélkül, hogy az orosz ballett újabb és újabb híres csillaga fel ne kereste volna Amerikát. A Diaghileff-ballett első esztendejében megjelent Adelf Boim és Miassin, míg egy évvel később a nagyszerű tehetségű és osztrák fogságból kiszabadult Nijinsky következett, a kinek a felesége tudvalevően magyar leány, Pulszky-Romola.

Pénzügyi sikerrel azonban nemcsak, hogy nem járt a Diaghileff-ballett, hanem ellenkezőleg egész vagyont vesztett el. Közülök állandóan Amerikában csak Bolm maradt, 1917-ben azután újabb nagy orosz diadal következett, még pedig újból hegedűművészek, a fiatal Jasha Heifetznek személyében.

A következő évben jelent meg az első modern orosz piktor a láthatáron a maga teljes gyűjteményével. Boris Anisfeld volt.

A VASARNAP NAGY HUMOROS OLDALA

Rajzolta: Gene Byrne

Ezt a falloska tíz dollár aranyat pedig osztasz a szegény gyerekek között.

YES SIR MR. LAWRENCE

Csintalan Peti Kalandjai

Halló lányok, nem jöttök sétálni velem és a Pistával?

Négy centem van és ösmerek egy helyet, ahol ekkora zacskó peanút adnak ezért a pénzt...

Nagyon sajnálom, fiúk, de találkozónk van Nagyoló Jancsival és csak akkor csatlakozhatunk hozzá, ha Jancsinak nincs kifogása ellene.

Szép tőletek, fiúk, hogy veletünk akartok jönni, de már előbb megígértük Jancsinak.

Kicsoda az a Nagyoló Janci? De szeretném jól elnadrágnálni!

Én se ösmerem, de kövessük a leányokat, akkor legalább meglátjuk, hogy miféle madár. És ha kell, leadhatunk egy pár ökölcspást.

Nagyszerű fiu ez a Janci. Allig várom már, hogy láthassam. Te nem?

Remélem, hogy Peti és az a másik fiu nem fogják elrontani a mulatságunkat?

Aha! Itt jön az a híres férfiu, gyerünk közelebb.

Ki félhet ettől az alaktól?

Halló, lányok! Nagyszerű időnk van ma életünk. Nem gondoljátok? A papám azt akarta, hogy menjünk kirándulásra a yachtunkon, de akkor eszembe jutott, hogy nektek adtam találkozót. Inkább ide jöttem.

Nagyon örülünk, hogy látunk, drága Janci.

Igazán szép tőled, hogy ily sokra becsülsz bennünket.

Igazán borzasztóan örülök, hogy végre elszabadultam hazulról. Rettenetes, hogy hány professzort fogad az apám az oktatásomra. Egyik tanár a másiknak adja az ajtókilincset. És ha az anyám elcsip valahol, akkor rögtön azt akarja, hogy megint új ruhát vegyek fel. Pedig én azt hittem, hogy unig elég, ha az ember naponta csak ötször vált ruhát...

Hogyne... Természetesen.

Mi a csodát csinálhat az a fiu az őcska ruháival? Ha nem lennék olyan büszke, meg is kérdezném tőle...

Én is büszke vagyok, pedig nekem csak két ruhám van.

Mondjátok, lányok, nem szeretnék egy kicsit automobillozni? Elhozhatom a nagy fehér verseny kocsimat. Az apám megengedi, hogy a sofőrrel kiránduljak, de nem szabad neki gyorsan hajtani, legfeljebb hatvan mérföldet óránként...

Nagyszerű!

Peti, Peti, ezeknek mi már nem imponálnak soha!

Halló Janci! Mit csinálsz te erre felé? Emlékszel, milyen nagyszerűen mulattunk mi nálatok, mikor a papád nagy kosarakban hozta haza a szennyes ruhákat, hogy a mamád mossa ki? Emlékszel, hogy hancuroztunk a nagy kosarakban? Nagyszerű volt. És mondd csak, a papád még most is szemétes-kocsis? ... Kétféle ember, hogy hajt...!

Nem tudom megérteni, mi történt Jancsival? Ugy elfutott, mintha hirtelen MEGÖRÜLT volna? Szegény fiu!

Hozd csak elő a fehér verseny-kocsimat és hajtunk el az olaszhoz, hogy megvegyem a négy cent áru peanút. Ha, ha...

Nem. Inkább szólók a papának, hogy küldje el a yachtot. Ha, ha...

Csak ne legyetek olyan okosak, ti csirkefogók. Tartsátok meg a 4 centet és a peanút.

Ne szóljatok hozzám, én már szakítottam a férfikkal...

AZ

VALAHOL
rodalmi
megrongált
lan körben
grog a hajó
desek, kísér
gényesség mer
délzetten, a
oldalán s a
mered a hajó

A fagyos
böző időköz
visszatér a
A mondák
kán. Bátor
népek, akik
a sark tenger
az uszó jég
titokzatos ha
fény rejtelem
sraiban.

Sokáig
az szkimó ell
megismertél
landorok és
deklődését.
egy expedíció
keresse az es
tudják micsod
a vándorló ha
nek még ma
sebb ember
a Déli-sarok

A "Mau
mes uton v
ban indult
Nome-ba érn
áramot, am
jét az Észak
szereiték fel

Amundse
bizsa hajója
szerencsétlen
tében jutott o
talán, a titok
jég örökös. H
az, hogy a M
abban fog a
nyár áramait
sának irányá
a Maud ugya
dás hajók us

Az exped
hogy kutatás
rezhessen oly
lanok az em
kapitány nem
tenger meder
években meg
Fridtjof Nans
kellően előke
a sarki viszony
"Mi a le
ket visszük m
tott a sarkok
tány. "Két rep
répkel két
és száz mérf

Uras párbaj

Irta Bársony István

AZ

A SEGÉDJEGYZŐ UR a szállóból hazafelé jövet, estefelé bevetődött a "Hármas-határ" csárdába, ahova nemcsak a szomszomsága szokta becsalogatni, hanem az a bizonyos nevezetű "hosszujáru veszedelem" is, akinek ezt a jelzőt Gárdonyi Géza híres-nevezetes íróársam adta volt valamikor.

A "veszedelemnek" csakugyan szép hosszú haja lehetett a kontyáról itélve, amely úgy ült a fején, mint valami szőke selyemszálakból összehordott remek madárfészek. Piros és gödrös volt az arca, az ingyálta meg szabadon hagyta karját nyakát. A segédjegyző urat már a hideg is lelegette, ha elképzelte, hogy az a simabarna két hajladozó kar egyszer az ő nyaka köré fonódnék szerelmesen.

Csak hogy esni ezse másnak, sőt másoknak is volt, mert aki csak megfordult a "Hármas-határban" férfiember, — az mind úgy nyelte a szemével a szép csaplárosné, hogy a tátott szája helyett majdnem a fülebe öntötte a homoki vinkót.

Most is, hogy a falu kisebbik pennája hangos "adj Isten"-nel belépett az ivóba, már ott talált két legényt az X-lábu fenyőfa-asztal két végén, akik eddig egymást méregették szóltan mogorvasággal, most pedig egyszerre mind a ketten őt kezdték méregetni, olyan tekintettel, amelyhez nagyon illett az a foghegyről odavetett "fogadj Isten", a mellyel a köszöntését viszonozták.

Az egyik legény a kőcsipusztá uraságának a gulyás bojtárja volt, a másik meg a haragodi juhász, aki egyik sem sokat járta a községházát s így nem is ösmerte a segédjegyzőt, aki iránt semmi különös tisztelettel sem igyekezett viselkedni ilyenformán.

A segédjegyző éppen le akart telepedni a nagy asztal mellé, valahová közbül, hogy egyiket se tisztelje meg a másik rovására; amikor jött a csaplárosné a pincéből, fél-félliteres kadarkás üvegnek a nyakát szorongatva. Amikor a segédjegyzőt meglátta, még pirosabb lett; egy pillanatra megál-

lott, úgy köszönt neki viszsza.

A gulyás talán azt hitte, hogy nem tudja a menyecske, hogy most már kinek legyen először szolgálatára; akaratos természetű lévén, rászólt: — Marcsa — szíve, ide azt az üveg bort.

A juhász megszegte a nyakát. Először nekem, galambom! — hársogta olyan fennen, hogy a menyecske, a következőkre gondolván, egy kicsit elhalványodott és tanácstalanul nézett széjjel. Zavartan kérdezte, miközben mosolyogni próbált:

— Most már kinek fogadjak szót.

— Csak nekem! — rikantotta a gulyás, követelősen.

— De már csak nekem la! — ripoztogott a juhász és a kampós botja után kezdett nyulogatni. A gulyás is feszelt.

A csaplárosné félénken kockáztatta meg a kérdést, a segédjegyző-felé fordultában:

— Tekintetes ur, tessék igazságot tenni, mert ezek még megessik egymást, — mondta, vidámságot erőltetve.

A segédjegyző egyebet sem akart volna; de volt annyi magához való esze, hogy ezt el ne árulja.

Mindjárt megértette, hogy ez a kettő már régi haragosa lehet egymásnak; hisz' máskülönből nem ültek volna egymástól olyan messzire. De azt is bölcsen sejtette, hogy most nem lesz okosabb náloknál, akkor könnyen ő húzhatja a rövidebbet, sőt a legrövidebbet. Bajos dolog két veszedelő közé állani, mert mindketten a békitőt üthetik. De 'iszen azért van az embernek sütnivalója, hogy csak nézze az ilyesmit és ő inkább az a bizonyos nevető harmadik legyen.

A két pusztai bikát meglepte a csaplárosné ilyen igazságkeresése és hallgatva fordult mind a kettő a segédjegyző felé. De olyan sötét szemmel, hogy annak elment a kedve a bírói hivástól. Még az sem jutott eszébe, hogy a kettő közül az, akinek a javára döntene, már becsülethől is ömelleje állana és akkor ketten lennének egy ellen. Lehet, hogy talán éppen ezt röstelte volna. — Mást gondolt, időt akart nyerni. Megkérdezte:

— Hát: legények, melyikőtök jött előbb?

Azok egyszerre feleltek: — Egyikünk se; egyszerre jöttünk.

— Hogy lehet az? Iszen haragusztok egymásra, látom.

— Már pedig mégis lehet, mondta a gulyás, mert én az udvar felől nyitottam be, minthogy a lovamat be kellett kötnöm az állásba. De éppen akkor jött az országut felől a juhász is, gyalog. Az ő számára akárhol megállhat.

Ez nyilván kötekedő csufolás volt, ami csak mér-

gesítette a helyzetét. A juhász nem tudott szóval replikázni, hanem elkezdett gyürkőzni. Mindössze ennyit mondott: — azt mindjárt meglátjuk.

A csaplárosné megszépen. Jól tudta, hogy ha ezek itt egymásnak találának menni, nem marad épen semmi sem. Beverik az ablakokat, összerugják a söntést; levernek minden poharat meg üveget a "ste-lázsíról". S utóljára valamelyik belyukasztott fejjel ott marad a nyakán. Kártéritésért pedig mehet a jó Istenhez; mert ezek ugyan "ülnek," ha muszáj, de fizetség nem telik tőlük.

— Jaj, tekintetes ur, mondjon már valamit; békitse ki őket, dorombolta a segédjegyző fülébe ijedten és olyan közel lépett hozzá, hogy az ipse már nyujtogatva volna a nyakát a felé a két gömbölyű kar felé, a melyről annyit ábrándozott. De békitésről itt bajosan lehetett szó. Meg aztán csak nem bolond, hogy még ő segítsen azok baján, akiket inkább a pokolba szeretett volna küldeni. Másképp kell ezektől szabadulni. Csak hadd egyék meg egymást; de nem idebent; ahol bajt csinálhatnak. Hirtelen az eszébe ötlött valami.

Komoly arcot vágott. — Maga azt nem érti csaplárosné; — ezek a legények párbajozni akarnak. Azt akartok, ugye?

A két legény hallott már valamit arról, hogy párbajozni szokás; tetszett nekik a szó, ha nem is nagyon tudták, hogy mit jelent. Rámóndták: — azt akarunk.

— Akkor ne olyan paraszti módra csináljátok, mert azért becsuknak beneteket. Csináljátok urasan.

A párbajozók összenéztek; azután megint a segédjegyzőre pillantottak. Lát-szott rajtuk, hogy ezt már igazán nem értik. De azért a juhász kivágta:

— Jól van, csináljuk hát urasan.

— Csináljuk urasan — visszhangozta a gulyás, aki nem akart mögötte maradni értelemben sem a haragosának.

— Istenem-Istenem — nyafogta a csaplárosné szorongva.

— Maga hallgasson — szól rá a segédjegyző; — magának ehhez semmi köze sincsen (pedig dehogyan is nem volt az istenadának, hisz' éppen csak őneki volt köze az egész dologhoz; ő miatta készültek ezek elpusztítani egymást); maga csak menjen be a szobába; vagy maradjon itt és ne lásson, ne halljon. Mink majd kimegyünk. Ha itt maradnánk, még a nyakunkra jöhet valaki. Az urak is így szokták.

Ez döntött. A két legény belenyugodott: — Kimegyünk!

— Gyertek! — vezényelte a segédjegyző. — Én majd elintézek mindent. Két segéd kell, az egyik az egyiknek, a másik a másik-

— Nem kell nekünk segítség! — böszült a gulyás.

— Nem is segít az, csak tanuskodik — magyarázta a fiók-jegyző. — Az urak is így szokták. Ha tanu van, akkor minden rendben van; értitek?

A legények bólintottak. Tetszett nekik ez az uras fordulat.

— Én az egyiket mellé állok; a másik mellé áll az öreg Bugyi, az is jó lesz tanusegédnek.

Az öreg Bugyi olyan tédde-teddoda mindenest volt a korcsma körül. Vén, rokkan betyár, akibe már csak hálai járt a lélek. Olyan kuvaszpótló lett volna; de már morogni sem igen tudott, úgy be volt rekedve állandóan.

Kimentek. A segédjegyző úgy lépdelt előtök, mint valami vezénylő generális. A korcsma udvara gyeses volt, az jó lesz vivóteremnek — világosította föl a párbajozókat.

— Jaj, csak jönne az uram! — nyögdécselte a csaplárosné a kezét tördelve; — hogy az is éppen ilyenkor nincs itthon; még utóljára valami baj lesz ebből. Csak legalább emberek jönnének. Én félek.

A segédjegyző csitotta: — Ne nyafogjon! (Halkan odasugta: — edes galambom, ne törődjön maga sem-mivel sem.) Menjen be! Különben magát büntetik meg.

Szót kellett fogadni. A csaplárosné eltűnt.

Bugyi szájtátva bámulta, hogy itt mi készül.

— Mi a te? — kérdezte sugva a juhászt.

— Párbajozunk! — vágta oda a legény és keményen markolta a kampós botját.

— Nem azzal, hékás! — rivallt rá a segédjegyző. — Egyforma fegyverek kellenek. — Bugyi, hozzon ide kend az állás alól két jó szőlőkarót. Egyforma legyen ám!

Bugyi egy-kettőre itt volt a két karóval. Olyan egyformák voltak, mint két vivókard.

Most felálltalak benneteket, — rendelkezett erélyesen a segédjegyző. — Gulyás, te itt állasz. — Juhász, te itt állasz. Három lépés van közöttetek. Nesze a fegyvered; nesze a fegyvered! (Mindegyik legénynek odanyújtott egy-egy karót.) Eresszéték lábhoz, ahogy a katonaságnál tanultatok. És most idehallgassatok: vigyázz!

A két legény feszes állásba vágta magát. — Bugyi, álljon kend a juhász mögé, oldalvást balról, én ugyanugy állok a gulyás mellé. Ha hármat szám-lállok, felvezitek a fegyvert; ha azt kiáltom: rajta! akkor üttök-vágtok, ahogy nektek jól esik. Ha azt kiáltom: állj! akkor abba-hagyjátok a verekedést. Igaz: nem akarnátok kibékülni? — mert a párbajsegédeknek meg kell próbálni a békitést, különben őket is be-csukják.

— Fenét akarunk! — kiáltott a gulyás; ne papoljon már annyit, kezdjük el!

— Fiam, csak türelem; — mondtam, hogy urasan csináljuk, — vagy sehogy! Azt akarjátok, hogy börtönbe kerüljétek?

Mindenki hallgatott. Csak Bugyi brummogott valamit, de azzal senki sem törődött.

— Vigyázz! — vezényelte a segédjegyző. — Egy, kettő, három! — Rajta!

A két legény szőlőkarója egyszerre zuhant le a másiknak a fejére. Eldőltek atól abban a nyomban mind a kettő.

A csaplárosné, aki a kisablakból leste a párbajt, sikoltozva szaladt ki: — Bugyi, vizet! Bugyi! —

Bugyi szaladt a kuthoz a kiemelte a tele vödört a kam-póból; lihegve hozta.

A segédjegyző észrevette a szándékát.

Azok véres fejjel kezdték tápázkodni.

— Hol a borom — motyogta a gulyás zavarodottan, — még meg se ittam.

A juhász szédülően ingadozott; nem szólt, csak a szőlőkarója után nyulált.

A segédjegyző észrevette a szándékát.

— Állj! — kiáltotta har-sányan. — Elég volt, vége, rendben van; most béküljétek ki. Ez az uras.

A legények egymásra pis-logtak.

— Szerbusz pajtás, — morogta a gulyás.

— Szerbusz, neked is, — felelt a juhász.

— Jól fejbé kölintottál, a mindenedet.

— Te sem különben, az Árgyillusodat!

— Ne haragudj, pajtás.

— Te se, pajtás.

Öt perc múlva bekötött fejjel ültek az ivóban, kiki a maga bora mellett.

— Derék gyerekek vagytok, — dicsérgette őket a párbajvezető-segéd.

— Köszönjük a sziveségét, — hálálkodtak a lyukas fejű legények. — Tessen velünk inni egy pohár bort.

— Bort ide szentem! — kiabált vigan a segédjegyző. — Egy litert! Két litert! Száz lityit! Amennyit meg-iszunk!

Rákacsintott a hamisan mosolygó menyecske-re, mintha azt mondta volna: — ezek harc képtelenné váltak.

A betéző vásárosok el-nem tudták képzelni, mire mulat itt egy három ember, akik közül kettőnek a feje be van kötve.

ÖRÖM

ha az óhazának hírt hallanak amerikai rokonaitól, de

KÉTSZERES ÖRÖM

ha az amerikai rokonok pénzsegítséget is küldenek.

AZ AMERICAN UNION BANK LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYORSABBAN UTALJA ÁT A PÉNZT MAGYARORSZÁG BARMELY RÉSZÉRE.

KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkiismeretes elintézése. HAJÓJEGYEK a legjobb vonalakra eredeti áron. FELVILÁGOSÍTÁST ÉS TANÁCSOT INGYEN ADUNK.

AMERICAN UNION BANK

Németh János, elnök.

Füzolet: 10 East 22nd Street, a Bankpalotában. Fiók: 1597 Second Avenue, Corner 83rd Street, NEW YORK.

S. DE VITA, BANKAR

2105 First Ave. New York

Pénzküldeményeiért

a következő

Átutalási költséget

számítjuk fel postai átutalásnál:

\$ 5.00 \$.75 \$ 100.00 \$ 3.35
\$ 20.00 \$ 1.70 \$ 250.00 \$ 7.35
\$ 50.00 \$ 2.45 \$ 500.00 \$ 10.00

Dollár átutalásokért

2%-ot számítunk, de leg-szább 1 dollárt tételenként

Ugyanezen költségek van-nek érvényben Cseho-Szlo-vákia, Románia, Ausztria és Jugoszlávia részére is.

A magyar napilapokban minden nap hirdetjük leg-alacsonyabb árainkat és így mindenki pontosan kiszámít-hatja magának, vajjon a hozzánk küldött dollárakért — a költség levonása után — helyes összegű koroná-kat kaptak-e hozzátartozói.

Írjon hozzánk 500. sz. kör-levélünkért, mielőtt pénz-t küld haza.

VALAHO
rodalmi
megrongált
lan körben
gyog a haj
desek, kise
gényesség
délzetten, a
oldalán s
mered a ha

A fagy
böző idő
visszatér
A monda
kán. Bátor
népnek, ak
a sark ten
az uszó je
titokzatos
fény rejte
gyraiban.

Sokáig
az szkimó
megisméte
landorok
deklódésé
egy exped
keresse az
tudják mie
a vándorl
nek még n
sebb em
a Déli-sar

A "M
jója, amet
mes uton
ban indu
Nome-ba
áramot, a
jét az Esz
szerelték

Amu
bizza haj
szerencsét
tében jute
talán, a t
jég örök
az, hogy
abban fog
nyár aran
sának irat
a Maud-
dás hajó

Az e
hogy küt
gezhesse
lanok az
kapitány
tenger n
években
Fridtjof
kellően
a sarki v

"Mi
ket vissz
tott a sar
tány. "K
gépekkel
és százz

AZ ÉSZAKI SARK TITOKZATOS HAJÓI

István

Fenét akarunk! —
ott a gulyás; ne papol-
már annyit, kezdjük el!
Fiam, csak türelem;
mondtam, hogy urasan
áljunk, — vagy sehogy!
akarjátok, hogy bör-
e kerüljétek?
mindenki hallgatott. Csak
ri brummogott valamit,
azai senki sem törődött.
Vigyázz! — vezényel-
segédjegyző. — Egy,
három! — Rajta!
két-legény szállókarója
szerre zuhant le a má-
ak a fejére. Eldőlt at-
abban a nyomban miad
ttó.

A csaplárosné, aki a kis-
kból leste a párbajt, si-
ozva szaladt ki: — Bu-
vizet! Bugyi! —
bugyi szaladt a kuthoz a
melte a tele vödört a kam-
bót; lihegve hozta.
A segédjegyző észrevette
szándékát.
Azok véres fejjel kezdtek
bázkodni.

— Hol a borom — mo-
ogta a gulyás zavarodot-
h — még meg se ittam.
A juhász szédülően inga-
zott; nem szólt, csak a
állókarója után nyulkált.
A segédjegyző észrevette
szándékát.

— Allj! — kiáltotta har-
nyan. — Elég volt, vége,
ndben van; most békülje-
k ki. Ez az uras.

A legények egymásra pis-
gtak.

— Szerbusz pajtás, —
orogta a gulyás.
— Szerbusz, neked is, —
lelt a juhász.

— Jól fejbe kölintottál, a
hindenedet.

— Te sem különben, az
rgyillusodat!

— Ne haragudj, pajtás.
— Te se, pajtás.

öt perc múlva bekötött
fejű ütök az ivóban, kiki
maga hora mellett.

— Derék gyerekek vagy-
ok, — dicsérgette őket a
párbajvezető-segéd.

— Köszönjük a szives-
gét, — hálaalkodtak a lyukas
fejű legények. — Tessen ve-
lünk inni egy pohár bort.

— Bort ide szentem! —
kiabált vigan a segédjegyző.
— Egy litert! Két litert!
Száz litert! Amennyit meg-
iszunk!

Rákacsintott a hamisan
mosolygó menyecskére,
mintha azt mondta volna:
— ezek harcceptelenné vál-
tak.

A betérő vásárosok el
nem tudták képzelni, mire
mulat itt úgy három ember,
akik közül kettőnek a feje
be van kötve.

ÖRÖM

ha az óhazának hírt hallanak ame-
rikai rokonaitól, de

KÉTSZERES ÖRÖM

ha az amerikai rokonok pénz-
segélyt is küldenek.

AZ AMERICAN UNION BANK
LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYOR-
SABBAN UTALJA AT A PÉNZT
MAGYARORSZÁG BARMELY
RÉSZEBE.

KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és
lelkismeretes elintézése.

HAJÓJEGYEK a legjobb vona-
lakra eredeti áron.

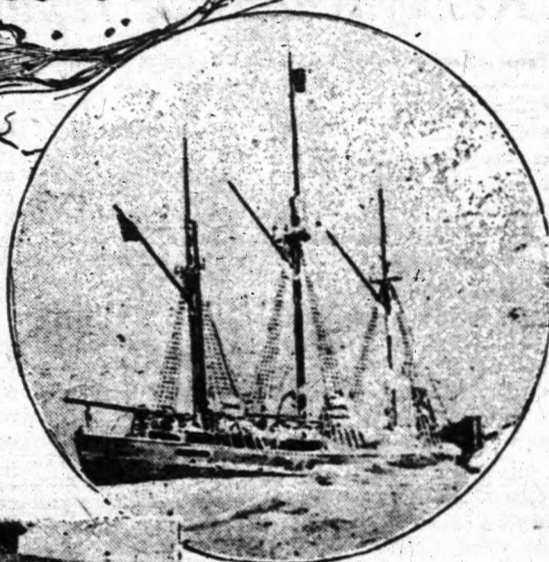
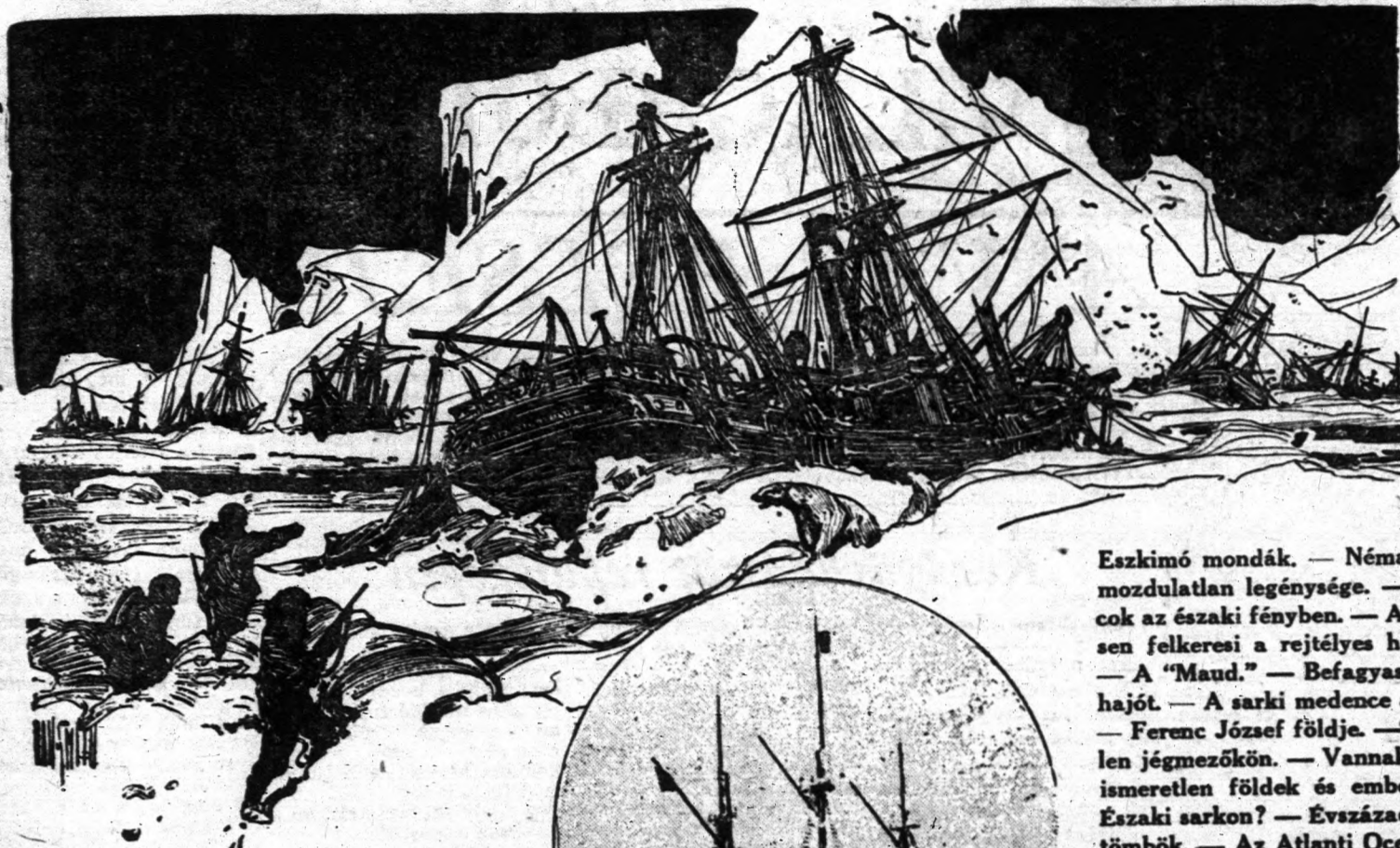
FELVILÁGOSÍTÁST ÉS TANÁ-
CSOT INGYEN ADUNK.

AMERICAN UNION
BANK

Németh János, elnök.

Füzet: 10 East 22nd Street,
a Bankpalotában.

Fiók: 1597 Second Avenue,
Corner 83rd Street,
NEW YORK.

Eszkimó mondák. — Néma hajók
mozdulatlan legénysége. — Árbó-
cok az északi fényben. — Ammu-
sen felkeresi a rejtélyes hajórajt.
— A "Maud." — Befagyasztják a
hajót. — A sarki medence áramai.
— Ferenc József földje. — Végte-
len jégmezőkön. — Vannak-e még
ismeretlen földek és emberek az
Északi sarkon? — Évszázados jég-
tömbök. — Az Atlanti Óceán jég-
hegyei. Északi hajók, amelyek el-
mennek és nem térnek vissza töb-
bé. — Harminc cápvadász-hajó a
sark körül keringő jégmezőkön.
— A jég balzsama.

VALAHOL messze, fenn-a jég ismeretlen bi-
rodalmában, a Bering-szorostól északra
megrongált hajók raja uszik lassan, bizonyta-
lan körben az Északi-sark körül. Jégpáncél ra-
gyog a hajókon, a kormánytól az orrig, s csen-
desek, kísértetiesek, nyugodtak a hajók. A le-
génység mereven, némán, mozdulatlanul áll a fe-
délzetén, a kötéltetűz hajolva, s az árbócok
oldalán s a kapitány, a messzeségbe
mered a hajóhidon.

A fagyos hajóraj mondája külön-
böző időközökben makacsul vissza-
visszatér a civilizáció melegebb tájaira.
A mondák ott élnek az eszkimók aj-
kán. Bátor vadászai ennek, a különös
népnek, akik messze elmerészkedtek
a sark tengeren és bárkáikat elfogta
az uszó jégtömeg, gyakran látták, a
titokzatos hajókat feltűnni az északi
fény rejtélyes, hidegen ragyogó su-
gariban.

Sokáig nem adtak hitelt ezeknek
az eszkimó elbeszéléseknek, de állandó
megismételtségük végre felkeltette, ka-
landorok és tudományos kutatók ér-
deklődését. S most azután legvégül
egy expedíció indult utána, hogy meg-
keresse az északi vándorait, hogy meg-
tudják kicsoda emberek éltek, ezeken
a vándorló hajókon, vagy talán —
élnék még ma is! Az expedíciót nem ki-
sebb ember vezeti, mint Amundsen kapitány
a Déli-sark felfedezője.

A "Maud" Amundsen kapitány híres ha-
jója, amely már annyi dicsőséges és veszedel-
mes uton vitte a nagy felfedezőt, a kora nyár-
ban indult el Pugetből, azzal a céllal, hogy
Nome-ba érjen s azután elérje a lassu tenger-
áramot, amely átszeli a Sarki-tenger medencé-
jét az Északi sark felé. A hajót hét évi utra
szerelték fel és látták el élelemmel.

Amundsen terve az, hogy arra a sorsra
bizza hajóját, amely más sarki kutatóknak
szerencsétlenség vagy hibás számítás követke-
zésében jutott osztályrészül, arra a sorsra, amely
talán, a titokzatos hajók embereit is hajtja a
jég örökös, halálos sivatagain át. A terv tehát
az, hogy a Maud-ot befagyasztják a jégbe, s
abban fog haladni előre a tél viharában és a
nyár áramában. Ha mint hiszik, a jég áramlá-
sának iránya a sarki medencében állandó, akkor
a Maud ugyanoda fog kerülni, amerre a legen-
dás hajók usznak.

Az expedíció így, abban a helyzetben lesz,
hogy kutatókat és felderítő munkálatokat vé-
gezhesen olyan tájakon, melyek még feltárat-
lanok az emberi ismeretek előtt. Amundsen
kapitány nem az első kutató, aki áthatol a Sarki-
tenger medencéjén, mert ezt az 1893—1896
években megtette már nagy kutató elődje,
Fridtjof Nansen. De mindenesetre ő az első, aki
kellően előkészített felszerelést visz magával
a sarki viszonyok tanulmányozására.

"Mi a legfinomabb tudományos műszere-
ket visszük magunkkal, amelyeket valaha is lá-
tott a sarkok tája" — mondta Amundsen kap-
itány. "Két repülőgéppel és kitűnő fényképező-
gépekkel képesek leszünk arra, hogy száz-
és száz mérföldekre, mindkét oldalt a hajónk

tól tanulmány tárgyává
tegyük a felületi viszo-
nyokat, — ami lehető-
len volt eddig, amig ku-
tyaszánokat használ-
tunk.

Amundsen remé-
nye így az, hogy meg-
fogja fejteni a titokza-
tos hajók rejtélyét, de e
mellett még sok más rej-
telet is. Azt reméli, hogy
sarki útjának befejezé-
se után elmondhatja az
embereknek, hogyan a-
lakul ott az időjárás,
hogy vajjon valaha is ha-
józhatóvá lehet-e tenni

a Sarki tengert, hogy milyen mély ez a tenger,
a végtelen jégmezők alatt. El fogja tudni mon-
dani, vannak-e még felkutatatlan földek ezen
az ismeretlen tájakon, hogy milyen a Sarki
tenger medre, hogy van-e arra még állati és em-
beri élet, amelyet eddig még nem ismert a világ.
Röviden, az Amundsen reménye, hogy 1000,000
négyzetmérföldnyi felderítetlen területet fog
hozaccsátolni az emberi ismeretek birodalmá-
hoz.

Négy nagy földrész, Azsia, Európa, Grön-
land és Amerika és más kisebb szigetek hatá-
rolják a Sarki-tengert s teszik hasonlatossá egy
nagy jéggel zajló tóhoz.

A sarki medence legnagyobb része a Be-
ring-szoros és az Északi sark-között fekszik, az
a rész, amelynek ismeretlen területére hatol be
Amundsen. A másik kisebb része viszont a Fe-
renc-József föld és az Északi sark között terül
el. A sarki medence határai: Szibéria északi
partja a Bering-szorostól a Taimur-szigetig, a
Ferenc-József föld, a Spitzbergák, Grönland, a
Grinnel föld, — egyike olyan helyeknek, ame-
lyeket Peary expedíciója is érintett, — azután
az Axel Heiberg föld, a Ringnes föld, a Peary-
szigetek és végül Alaska.

A Sarki Óceán két-harmadát — s a felkutat-
lan területeket is, már amennyire sejtik — ha-
talmatlan jégmezők borítják, amelyeknek átlagos
vastagsága hat, vagy hét lábnyira tehető. Külön-
böző befolyások hatnak ezekre a borzalmas jég-
hegyekre s okozzák azt, hogy előbb ebbe, majd
amamba az irányba mozognak. A Sarki-Oceán
kivezető csatornáit a többi nagyobb Óceánok felé
számosok, de ugyanakkor nagyon keskenyek is.
Igy az a felfogás, hogy az Atlanti Óceán északi
részében hatoló jéghegyek közül csak nagyon ke-
vés jut oda a sarki tájakról.

De nagyon keveset lehet mondani a felde-

ritetlen területek óriás jégmezőinek áramlásá-
ról. Hiszen a szükséges adatok ugyszólván tel-
jesen hiányoznak ilyen megállapításokhoz. Mé-
gis annyi kétségtelen, hogy a Bering-szorostól
északra fekvő jégtömeg az áramoktól hajtva s
a szelektől úgyve észak-észak-nyugati irányban
mozog a Sarki Tenger azon része felé, amely a
Ferenc-József föld és az Északi sark között terül
el. Innen azután délnyugatra fordul Yau Ma-
yen felé.

Egynéhány jégtömeg valóban elszakadhat
s a Baffiu öblön és Davis-szoroson át, vagy ép-
pen a Grönlandi tengeren keresztül lecsuszhat
az Atlanti Óceánba. E jégtömegek mennyisége
azonban viszonylagos csekély. Az általános tu-
dományos felfogás szerint a jégtömegek tulnyo-
mó része tovább halad a sarki áramlásban s
csaknem egészében érintetlen marad. Valóban
lehetők tekintik, hogy ezek a jégképződme-
nyek, e hatalmas jégtömegek és évszázados jég-
hegyek folytonos vastagodása következtében az
Északi sark körül mozognak.

Egy további lehetőség az, hogy hajók és
emberek befogva a jégtömegekbe s lassan kiso-
dorva a pusztaságokba, bizonyára belefagytak
ezekbe a jégképződményekbe. Az a kísérteties
hajóraj, amelyet Amundsen akar megtalálni,
ugylehet, hogy be van ágyazva valamelyik jég-
hegybe. Az eszkimók talán ilyen hajókról s
emberekről regélnek.

Ha tényleg ez az eset forogna fenn, akkor
a titokzatos hajóraj éppúgy évszázados lehet
már, mint a jéghegyek, amelyek magukba zár-
ják őt. Grönlandi és írlandi skandináv telepe-
sek gyakran beszélnek hajókról, amelyek év-
századok előtt indultak utnak a sark felé és
sohasem tértek vissza többé.

De nem kell visszamenni ismeretlen tájak-
ra elsodort hajók példáiért a régi norvég és dán
kutatókhoz. Időről-időre sok hajó tűnt el így.
1876-ban, az éhes jégtömegek egyetlen csapás-
ra harminc cápvadász hajót ragadtak el, az
északamerikai kontinens vizeiről. Sokan a hajók
legénységéből a jégre szöktek s a Point-Barrow
ra és más-más pontokra menekültek, a Sarki-ten-
ger partjain. De hetven ember nem akarta el-
hagyni a hajókat s a jég lassu és szüntelen áram-
lása végül is elsodorta őket.

A régi idők kutatói mind megegyeznek ab-
ban, hogy teljességgel lehetséges az, hogy hajók
a jégben ugyszólván egészen sértetlenek mara-
djanak. Ők az tartják, hogy miután a hajókat a
jég a karmaliba fogta, szilárdan tartja azokat
alapjaikban s az ilyen hajók nem a jégtől, hanem
csak a viharoktól szenvednek. A legénység holt-
testei, ha egyszer már megfagytak, a folytono-
san hidegben változatlanok maradnak, akár az
idők végtelenségig is. Mert, mint ők mondják, a
jég tökéletesen balzsamozza be halottaikat.

Uras párbaj

Irtó Bársony István

A SEGÉDJEGYZŐ UR a szőlőből hazafelé jövet, estefelé bevetődött a "Hármas-határ"-csárdába, ahova nemcsak a szomszédja szokta becsalogatni, hanem az a bizonyos nevezetű "hosszuhajú veszedelem" is, akinek ezt a jelzőt Gárdonyi Géza híres-nevezetes íróársam adta volt valamikor.

A "veszedelemnek" csakugyan szép hosszú haja lehetett a kontyáról itélve, amely úgy ült a fején, mint valami szőke selyemszálakból összehordott remek márdárfészek. Piros és gödrös volt az arca, az ingvállá meg szabadon hagyta karját-nyakát. A segédjegyző urat már a hideg is lelegette, ha elképzelte, hogy az a simabarna két hajladozó kar egyszer az ő nyaka köré fonódnék szerelmesen.

Csakugyan ennyi esze másnak, sőt másoknak is volt, mert aki csak megfordult a "Hármas-határban" férfiember, — az mind úgy nyelte a szemével a szép csaplórosnét, hogy a tátott szája helyett majdnem a fülébe öntötte a homoki vinkót.

Most is, hogy a falu kisebbik pennája hangos "adj Isten"-nel belépett az ivóba, már ott talált két legényt az X-lábu fenyőfa-asztal két végén, akik eddig egymást megergettek szótlán mogorvasággal, most pedig egyszerre mind a ketten őt kezdték méregetni, olyan tekintettel, amelyhez nagyon illett az a foghegyről odavetett "fogadj Isten", a mellyel a köszöntését viszonozták.

Az egyik legény a kőcsipusztá uraságának a gulyás bojtárja volt, a másik meg a harangodi juhász, aki egyik sem sokat járta a községhezát s így nem is ösmerte a segédjegyzőt, aki iránt semmi különös tisztelettel sem igyekezett viselkedni ilyenformán.

A segédjegyző éppen le akart telepedni a nagy asztal mellé, valahová közbül, hogy egyiket se tisztelje meg a másik rovására; amikor jött a csaplórosné a pincéből, fél-félliteres kadarkás üvegnek a nyakát szorongatva. Amikor a segédjegyzőt meglátta, még pirosabb lett; egy pillanatra megál-

lott, úgy köszönt neki viszsza.

A gulyás talán azt hitte, hogy nem tudja a menyecske, hogy most már kinek legyen először szolgálatára; akaratos természetű lévén, rászólt: — Marcsa — szívelem, ide azt az üveg bort.

A juhász megszegette a nyakát. Először nekem, galambom! — hársogta olyan fenn, hogy a menyecske, a következőkre gondolván, egy kicsit elhalványodott és tanácstalanul nézett széjjel. Zavartan kérdezte, miközben mosolyogni próbált:

— Most már kinek fogadjak szót.

— Csak nekem! — rikantotta a gulyás, követelőzőn.

De már csak nekem la! — ripsztozott a juhász és a kampós botja után kezdett nyulogatni. A gulyás is feszelt.

A csaplórosné félénken kockáztatta meg a kérdést, a segédjegyző-felé fordul-
tában:

— Tekintetes ur, tessék igazságot tenni, mert ezek még megeszik egymást, — mondta, vidámságot erőltetve.

A segédjegyző egyebet sem akart volna; de volt annyi magához való esze, hogy ezt el ne árulja.

Mindjárt megértette, hogy ez a kettő már régi haragosa lehet egymásnak; hisz' máskülönbben nem ültek volna egymástól olyan messzire. De azt is bölcsen sejtette, hogy most nem lesz okosabb nálokál, akkor könnyen ő huzhatja a rövidebbet, sőt a legrövidebbet. Bajos dolog két veszedelő közé állani, mert mindketten a békitőt üthetik. De 'iszen azért van az embernek sütnivalója, hogy csak nézze az ilyesmit és ő inkább az a bizonyos nevető harmadik legény.

A két pusztai bikát meglepte a csaplórosné ilyen igazságkeresése és hallgatva fordult mind a kettő a segédjegyző felé. De olyan sötét szemmel, hogy annak elment a kedve a bírói hivatalától. Még az sem jutott eszébe, hogy a kettő közül az, akinek a javára döntene, már becsületből is ömleléje állana és akkor ketten lennének egy ellen. Lehet, hogy talán éppen ezt röstelte volna. — Mást gondolt, időt akart nyerni. Megkérdezte:

— Hát: legények, melyikötök jött előbb?

gesitette a helyzetet. A juhász nem tudott szóval replikázni, hanem elkezdett gyürkőzni. Mindössze ennyit mondott: — azt mindjárt meglátjuk.

A csaplórosné megszepep. Jól tudta, hogy ha ezek itt egymásnak talál-
nak menni, nem marad épen semmi sem. Beverik az ablakokat, összerugják a söntést; levernek minden poharat meg üveget a "ste-lázsíról". S utóljára valamelyik belyukasztott fejjel ott marad a nyakán. Kártérítésért pedig mehet a jó Istenhez; mert ezek ugyan "ülnek," ha muszáj, de fizetség nem telik tőlük.

— Jaj, tekintetes ur, mondjon már valamit; békitse ki őket, dorombolta a segédjegyző fülébe ijedten és olyan közel lépett hozzá, hogy az ipse már nyujtogatta volna a nyakát a felé a két gömbölyű kar felé, a melyről annyit ábrándozott.

De békitésről itt bajosan lehetett szó. Meg aztán csak nem bolond, hogy még ő segítsen azok baján, akiket inkább a pokolba szeretett volna küldeni. Másképp kell ezektől szabadulni. Csak hadd egyék meg egymást; de nem idebent; ahol bajt csinálhatnak. Hirtelen az eszébe ötlött valami.

Komoly arcot vágott.

— Maga azt nem érti, csaplórosné; — ezek a legények párbajozni akarnak. Azt akartok, ugy-e?

A két legény hallott már valamit arról, hogy párbajozni szokás; tetszett nekik a szó, ha nem is nagyon tudták, hogy mit jelent. Rámondták: — azt akarunk.

— Akkor ne olyan paraszti módra csináljátok, mert azért becsuknak benneteket. Csináljátok urasan. A párbajozók összenéztek; azután megint a segédjegyzőre pillantottak. Lát-szórt rajtuk, hogy ezt már igazán nem értik. De azért a juhász kivágta:

— Jól van, csináljuk hát urasan.

— Csináljuk urasan — visszahangozta a gulyás, aki nem akart mögötte maradni értelemben sem a haragosának.

— Istenem-Istenem — nyafogta a csaplórosné szorongva.

— Maga hallgasson — szólt rá a segédjegyző; — magának ehhez semmi köze sincsen (pedig dehogyan nem volt az istenadának, hisz' éppen csak öneki volt köze az egész dologhoz; ő miatta készültek ezek elpusztítani egymást); maga csak menjen be a szobába; vagy maradjon itt és ne lásson, ne halljon. Mink majd kimegyünk. Ha itt maradnánk, még a nyakunkra jöhet valaki. Az urak is így szokták.

Ez döntött. A két legény belenyugodott: — Kimegyünk!

— Gyertek! — vezényelte a segédjegyző. — En majd elintézek mindent. Két segéd kell, az egyik az egyiknek, a másik a másik-

nak. — Nem kell nekünk segítség! — böszült a gulyás. — Nem is segít az, csak tanuskodik — magyarázta a fiók-jegyző. — Az urak is így szokták. Ha tanu van, akkor minden rendben van; értitek?

A legények bólintottak. Tetszett nekik ez az uras fordulat.

— En az egyitek mellé állok; a másik mellé áll az öreg Bugyi, az is jó lesz tanusegédnek.

Az öreg Bugyi olyan tédde-
ide-teddoda mindenese volt a korcsma körül. Vén, rok-kant betyár, akibe már csak hálai járt a lélek. Olyan kuvaszpótló lett volna; de már morogni sem igen tudott, úgy be volt rekedve állandóan.

Kimentek. A segédjegyző úgy lépdelt előtök, mint valami vezénylő generális. A korcsma udvara gyepes volt, az jó lesz vívóteremnek — világosította föl a párbajozókat.

— Jaj, csak jönne az uram! — nyögdécselte a csaplórosné a kezét tördelve; — hogy az is éppen ilyenkor nincs itthon; még utóljára valami baj lesz ebből. Csak legalább emberek jönnének. En félek.

A segédjegyző csitotta: — Ne nyafogjon! (Halkan odasugta: — édes galambom, ne törődjön maga semmivel sem.) Menjen be! Különbben magát büntetik meg. Szót kellett fogadni. A csaplórosné eltűnt.

Bugyi szájtátva bámulta, hogy itt mi készül.

— Mi a te? — kérdezte sugva a juhászt.

— Párbajozunk! — vágta oda a legény és keményen markolta a kampós botját.

— Nem azzal, hékás! — rivallt rá a segédjegyző. — Egyforma fegyverek kellenek. — Bugyi, hozzon ide kend az állás alól két jó szőlőkarót. Egyforma legyen ám!

Bugyi egy-kettőre itt volt a két karóval. Olyan egyformák voltak, mint két vívókard.

Most felálltalak benneteket, — rendelkezett erélyesen a segédjegyző. — Gulyás, te itt állasz. — Juhász, te itt állasz. Három lépés van közöttetek. Nesze a fegyvered; nesze a fegyvered! (Mindegyik legénynek odanyújtott egy-egy karót.) Eresszék lábhoz, ahogy a katonaságnál tanultátok. És most idehallgassatok: vigyázz!

A két legény feszes állásba vágta magát.

— Bugyi, álljon kend a juhász mögé, oldalvást balról, én ugyanugy állok a gulyás mellé. Ha hármat szám-lalok, felveszitek a fegyvert; ha azt kiáltom: rajta! akkor üttök-vágtok, ahogy nektek jól esik. Ha azt kiáltom: állj! akkor abbahagyjátok a verekedést. Igaz: nem akarnátok kibékülni? — mert a párbajsegédeknek meg kell próbálni a békitést, különben őket is becsukják.

— Fenét akarunk! — kiáltott a gulyás; ne papoljon már annyit, kezdjük el!

— Fiam, csak türelem; — mondtam, hogy urasan csináljuk, — vagy sehogy! Azt akarjátok, hogy börtönbe kerüljete?

Mindenki hallgatott. Csak Bugyi brummogott valamit, de azzal senki sem törődött.

— Vigyázz! — vezényelte a segédjegyző. — Egy, kettő, három! — Rajta!

A két legény szőlőkarója egyszerre zuhant le a másikonak a fejére. Eldőltek atól abban a nyomban mind a kettő.

A csaplórosné, aki a kisablakból leste a párbajt, sikoltozva szaladt ki: — Bugyi, vizet! Bugyi!

Bugyi szaladt a kúthoz s kiemelte a tele vödört a kam-póból; lihegve hozta.

A segédjegyző észrevette a szándékát.

Azok véres fejjel kezdtek tápáskodni.

— Hol a borom — motyogta a gulyás zavarodot-tan, — még meg se ittam.

A juhász szédülően ingadozott; nem szólt, csak a szőlőkarója után nyulkált.

A segédjegyző észrevette a szándékát.

— Allj! — kiáltotta harsányan. — Elég volt, vége, rendben van; most béküljete ki. Ez az uras.

A legények egymásra pis-logtak.

— Szerbusz pajtás, — morogta a gulyás.

— Szerbusz, neked is, — felelt a juhász.

— Jól febbe kölintottál, a mindenedet.

— Te sem különben, az Argyillusodat!

— Ne haragudj, pajtás.

— Te se, pajtás.

Öt perc múlva bekötött fejjel ültek az ivóban, kiki a maga bora mellett.

— Derék gyerekek vagytok, — dicsérgette őket a párbajvezető-segéd.

— Köszönjük a szives-ségét, — hálaalkodtak a lyukas fejű legények. — Tessen velünk inni egy pohár bort.

— Bort ide szentem! — kiabált vigan a segédjegyző. — Egy litert! Két litert! Száz lityit! Amennyit meg-iszunk!

Rákacsintott a hamisan mosolygó menyecske-re, mintha azt mondta volna: — ezek harc képtelenek váltak.

A betérő vásárosok el nem tudták képzelni, mire mulatott itt egy három ember, akik közül kettőnek a feje be van kötve.

ÖRÖM
ha az óhazának hírt hallanak amerikai rokonaitól, de
KÉTSZERES ÖRÖM
ha az amerikai rokonok pénzügyi segítséget is küldenek.
AZ AMERICAN UNION BANK
LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYORSÁBBAN UTALJA ÁT A PÉNZT
MAGYARORSZÁG BARMELY RÉSZÉRE.
KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkiismeretes elintézése.
HAJÓJEGYEK a legjobb vonalakra eredeti áron.
FELVILÁGOSÍTÁST ÉS TANÁCSOT INGYEN ADUNK.
AMERICAN UNION BANK
Németh János, elnök.
Füzetlet: 10 East 22nd Street, a Bankpalotában.
Fiók: 1597 Second Avenue, Corner 83rd Street, NEW YORK.

VALAHO
rodalm
megrongál
lan körben
gyog a hajd
desek, kisér
gényesség mer
délzetem, a
oldalán s a
mered a haj

A fagy
böző időkö
visszatér a
A mondák
kán. Bátor
népek, aki
a sark teng
az uszó jég
titokzatos h
fény rejtel
gáiraiban.

Sokáig
az szkimó e
megismételt
landorok és
deklódését,
egy expedic
keresse az é
tudják mics
a vándorló
nek még ma
sebb emb
a Déli-sarok
A "Ma
jója, amely
mes uton v
ban indult
Nome-ba ér
áramot, am
jét az Eszá
szerelték fe

Amund
bizza hajó
szerencsétle
tében jutott
talán, a tit
jég örökös.
az, hogy a
abban fog
nyár árama
sának irány
a Maud ut
dás hajók

Az exp
hogy kutató
gezheszen e
lanok az e
kapitány né
tenger med
években m
Fridtjof Na
kellően elő
a sarki visz

"Mi a
ket visszük
tott a sarko
tány. "Két
gépekkel k
és száz mé

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

A VAS BELSEJE

A herceghalmi vasuti szerencsétlenséget anyaghibának tudták be. A laikus közönség megfelfejtett rejtélynek tartja azt a kérdést, lehet-e ily anyaghibából valamit kideríteni? — Vagy tehetetlenül áll a mai technikai tudomány az ilyen anyaghibával szemben, vagy van-e módunk a vas és acél belsejébe belelátni, hogy az ilyen szerencsétlenséget megakadályozzuk, vagy annak okát kiderítsük. A fémnek, de különösen a vasnak, — mint legfontosabb gép és fölépítvény szerkesztési anyagának, — belső szerkezetét föltáró tudományt Metallographiának hívják és ezidőszerezt az a legbecsebb segédjészközünk az anyag belső szerkezetének a megismerésében.

A közönség a vasat homogen anyagnak tartja, de ez téves nézet. Míg a közelmúltban, amikor a kovácsvasat nem tudták megolvasztani, hanem ismételt kovácsolás útján igyekeztek salakjától megtisztítani, az így nyert vas szállás struktúráját mutatott, ami rövid használat után szembeötlő volt. Az ilyen vasból készült tárgyak rövid használat után részleges felületet mutatnak, mert nem lehetett a salakot teljesen eltávolítani és az hajszálszerűen maradt a vas között. Ez használat közben kihull és visszamarad egy hajszálszerű vasrész, ami a vasnak egy különös érdes felületet ad. — Bessemer felfedezése a vasgyártást nemcsak gyorsá és olcsóvá tette, hanem ezzel az eljárással vált lehetővé a kovácsvas megolvasztása is; ezzel kezdetét vette a folyt-vas és acélgártás. Az így nyert kovácsvas öntve van ugyan, még sem homogen, ami részben a következőkben leli magyarázatát. A Bessemer-körtében nyert folytvasat oly alakú formákba öntik, mint a műjeget és kihülés után újra izzóvá téve hengerelik. A formákba öntött vas a megsűrűsödés előtt a folyadékhoz hasonlóan viselkedik; a hidrosztatikai nyomás révén az alsó rétegek, mert a fölötte levő vas (folyékony) is nyomást gyakorol rá, sűrűbb, mint a felső réteg, amely teljesen nyomás nélkül van. Így a vastömb (ingó) belső struktúrája is teljesen hasonló a műjééhez. Mindkettőnek belső magja lazább, a felső középrészen pedig egész kásás, lukacsos, tele buborékkal, amit a vasnál lukirnak hívnak. Természetes, a folytvasnak ez a tulajdonsága károsan befolyásolja, még hengerelés után is, annak szilárdságát és sokat levon a különben elsőrangú eljárás értékéből. Ezidőszerezt még nincs módunkban a folytvas és sajátságát teljesen megszüntetni, de céltudatos üzemvezetéssel sikerül azt türethető határok közé szorítani. — (Nem túl melegen önteni, esetleg csekély alumínium hozzáadásával.) A vasban levő buborékok a hengere-

lés után sem tűnnek el, hanem más alakot öltve (megnyulnak) megmaradnak és a vas azon a helyen szivacszerű marad. Ismét a céltudatos üzemvezetésnek kell közbelépnie és a hengerelés

ügy intéznie, hogy az a kevésbé ellenálló rész a kész termékénél (a sinnél) oly helyre jusson, ahol ez a lajgyabb rész, annak fölhasználásánál hátrányos ne lehessen. A vasuti sinnél ke-

rülni szokták, hogy a lazább rész a sin felső felületére jusson s ezzel megakadályozzuk annak időbeli elkopását. A Metallographia föladata a vas belső szerkezetébe betekintést adni. Ez

a vizsgálat a következőképpen történik. A megvizsgálandó vasból tetszészerinti darabot metszünk ki. Mondjuk, egy vasuti sin teljes keresztmetszetéből ujjnyi vastagságot. Ezt a darabot egyik oldalán tükörfényesre csiszoljuk és azután megfelelő maróanyaggal (ami a vizsgálat céljától, de sokban a szokástól is függ), etetjük. Azután az erre a célra szolgáló mikroszkop alatt megvizsgáljuk. Akkor előtűnnek a hengerelés folytán szétnyomott lunkerek, salak, stb. Ma már annyira fejlettek az ilyen irányú ismeretek, hogy a vasnak egész élettörténetét megtudjuk és a vasművek helyes, vagy helytelen vezetéséről bírálatot mondhatunk mikroszkop-vizsgálat után.

A herceghalmi kérdéssel egybefügg például az a probléma is, mily nagy volt a kérdéses helyen a sinnek igénybevétele a reá ható erők által. Mivel a mozdony tengelynyomásával, a sin igénybevétele, egyenes vonalú pályán, ismeretes: ezt csak a sebesség fokozása változtatja meg, ami úgy hat, mintha a mozdony a sinre esnék, miáltal az igénybevétele keresztmetszeténként sokkal nagyobb, mint ha ugyanazt a súlyt csendesen helyezük rá. Kanyarulatoknál ehhez az erőhöz még a centrifugális erő járul. Mivel a sinek hajlítási ellenállása a menet irányára merőlegesen a legkisebb, de a kerekek szélei sem tudnak nagyobb sebességnél a centrifugális erőből származó nagy nyomás mellett a kerekeket a vágányokon tartani, ezért a kanyarulatoknál a sineket a görbület középpontja felé mélyebben állítják, ezáltal sikerül a centrifugális erőt részben eliminálni. A centrifugális erő azonban a sebesség négyzetével arányos (azaz 70 km. ó. sebességnél kétszer akkora, mint 50 km. ó.), azért a kanyarulatoknál mindig lehet valamelyik vágányon egy a menet irányára merőleges erőhatás; pedig ez akkor a sin leggyengébb hajlítási ellenállása irányában történik. A sin teljes igénybevétele a tengelynyomás és hajlításból eredő igénybevétele adja. A herceghalmi szerencsétlenség megvizsgálása, különösen a sinnek megvizsgálása sok érdekes adatot hozhatna vasműveink belső életéből napfényre. De arra bizonyára megfelelne, nem tudnánk-e olcsóbban jobbat kapni másutt!

Stemhauser István.

PATENTOK

JUTANYOS kiállításokban forduljon hozzánk bizalommal. Szabadalmi ügyvédek és mérnökök DENTÁLNUL adnak magyar kinyitásokat és tanácsot szabadalmakról és azok értékesítéséről. Irjon, ha dolgosnak találja, nyomon vagy érdeklődnie szabadalmak iránt. Küldje egyszerű rajzát vagy kis mintáját ezen címre: MANUFACTURERS PATENT CO. 520 Fifth Ave., New York, N. Y. Polachek Zoltán főmérnök.

Keselyűvadászat repülőgépen

Vadászkaland a levegőben.

Austin Fülöp, aki azáltal vált nevezetessé, hogy olthatatlan kíváncsiságtól és a világ megismerésének vágyától üzetve, beutazta a világot, kutatta a természet titkait s közben vadászati szenvedélyének is bőségesen hódolt, beszélt el egy társaságnak következő kalandját, helyesebben vadászatát a levegőben: legyőzhetetlen vágy sarkalt mindig, hogy ezer veszedelmekkel dacolva megkísérlem mindazt, ami kockázatos, de nem zárja ki a sikert. Érdekelt a távoli világ részek minden különössége, szeretem a vadászatot és mint szenvedélyes vadász egy alkalommal arra a gondolatra jöttem, hogy minő ritka pompás dolog volna az, ha léggömbbe szállva, úzném, ejteném el a vadakat. Szóba is hoztam a tervemet, amikor pedig a Wright-fivérek repülőgép sikereiről értesültem, kész volt az elhatározásom. Abban az időben Chilében időztem és erős vágy támadt bennem, hogy a kopár sziklák ormai körül keringő hatalmas kondorkeselyűkre vadászhasam. Közben megtudtam, hogy egy aviatikus — a kettősfedélű Wright-gépével Cipipoba érkezett s mi sem volt természetesebb, mint hogy megismerkedtem vele. Az aviatikus, Pereira, nemsokára meg hívott egy felszállásra, amit én szívesen fogadtam, de ugyanakkor megkértem, hogy teljesítse egy kérésemet és szálljon fel velem kondorkeselyű vadászatra. Pereira először nagyot nézett, de utóbb beleegyezett, azzal a feltétellel, ha előbb hozzájárulok a repülőgépen való tartózkodáshoz. Megmagyarázta nekem hogy a gépen való biztos ülést meg kell tanulni, mert az gyakorlat dolga. Azt is megkérdezte, hogy jó vadász vagyok-e? Mire megmutattam neki a célzási művészetemet. Megtartottuk a próbarepülést, majd amikor ez sikerült, újból felszálltunk és most már én voltam az, aki Pereirát a magasba való repülésre unszoltam. Kimondhatatlan érzés fogott el. Usztunk a levegőben, alólunk minden eltűnt. A gépünk tovább és tovább emelkedett, majd előre haladt. Ekkor hirtelen három mozgó fekete pont tűnt fel a levegőben. Jobban szemügyre vettem s örömben felkiáltottam, mert tényleg három keringő kondorkeselyű volt. Figyelmeztettem Pereirát, majd rávettem, hogy a re-

pülőgépet irányítsa épp a keselyűk felé. A gép berregve, süvítve rohant át a levegőn a hatalmas madarak irányába. Örömben, hogy fenn a magasban keselyűkkel találkozom, elfelejtettem mindazt a veszélyt, amely ott ólálkodott körülünk a véletlen balesetek képében. Nemsokára elértek a keselyűket és repülőgépünkkel rettentés berregés között átrohantunk közöttük, úgy, hogy a keselyűk hirtelen meglepetésükben oldalvást rebentek szét. Jót is neveltünk a keselyűk meglepetésén, de már néhány pillanat múlva ugyan csak elment a kedvünk minden tréfától. A keselyűk ugyanis csakhamar magukhoz tértek az első meglepetésükből és most már azon voltak, hogy a repülőgépünket, mint valami ellenséges betolakodót, a legkomolyabban megtámadják. Ami csakhamar be is következett. Egyik óriási keselyű a repülőgép felső fedelére mélyesztette a karmait és hatalmas csőrével szakgatni, tépni próbálta, ben pedig hatalmas szárnyaival irtózatosan csapkodott maga körül, úgy hogy a gépünk ingadozni kezdett. Egy második keselyű körülrepült s szintén támadni készült, de legveszedelmesebb volt a harmadik, amely rászállott a kormányrudra. Ijedtünkre csak akkor vettem észre, hogy rendes vadászfegyveremet nem hoztam el magammal. Ez a harmadik kondorkeselyű bizonyult a legveszedelmesebbnek és legkitartóbbnak, mert rettenetes dühvel csapkodott ideoda, úgy, hogy Pereira, amint a kormányrud előtt ült, fején és kezén több ízben meg is sérült. A legkritikusabb helyzetbe kerültünk, mert az aviatikus csak egyik kezét használhatta a gép kormányzásánál, míg a másikak szünet nélkül védekezni próbált a hatalmas keselyű elkeseredett támadásai ellen. Még ma is elképzelhetetlenek tartom, hogy le nem zuhantunk a géppel azonnal, amint Pereira olyan válságos helyzetbe került, hanem a tenger felé repültünk, amely ott terült el alattunk a maga végtelen fenségében. Közben sikerült az állandóan zsemben hordott revolveremet előragadnom. Megkísértem, hogy Pereira támadóját leöljem, ami azonban csak a harmadik lövésre sikerült s a hatalmas keselyű lezuhant a tengerbe. Ettől tehát megszabadultunk, de a veszedelem még nem múlt el, mert közben a másik keselyű folytón

szakgatta a gép fedélzetét. Löttem a keselyűre, Pereira pedig a gépet igyekezett egyensúlyba hozni s lehetőleg a szárazföld felé terelni, ami azonban sehogysem mire elbukott, és közben a második keselyűt eltaláltam, mire felbukott, és közben a gép egyik szárnyát eltörte s lezuhant a tengerbe.

Alig, hogy ez bekövetkezett Pereira ijedten felkiáltott, hogy a propeller elromlott! Rögtön utána értésemre adta, hogy a gépet így tovább fenn nem tarthatja, tehát nincs más hátra, mint valamiképp siklórepüléssel le szállani a tengerre. Bele kellett nyugodnom, de ugyanakkor borzalom fogott el mindkettőnkert, mert a tengerben, ott, ahol a keselyűk lezuhantak, cápakat vettünk észre. Le sem írhatom a lelkiállapotunkat, mert borzasztó izgalom vett erőt rajtunk, amikor egyik veszedelemből a másik, de most már halálosan borzalmas helyzetben sodródtunk. Repülőgépünk óriási izgalom között elérte a tenger felszínét s a gép hátsó része valamivel mélyebbre merült alá. Ez volt a véletlen szerencsénk. A cápak ugyanis valóságos körülrajzoltak. Én persze sűrűn lövöldöztem rájuk, sokat el is találtam közülük, de ezzel a veszedelmet nem tudtam még elhárítani, mert folyton újabb és újabb cáják tüntek elő a tenger felszínén. Pereira ezalatt ijedt figyelemmel tekintett körül és agódván nézett valami gőzös után, még pedig — szerencsénkre — sikerrel. A gőzös arrafelé jött, mire Pereiraval együtt örültem segítségért kiáltottunk s ha kiáltásunkat nem veszik észre, akkor ütött a végső óránk. Közben a repülőgépünk lassan süllyedni kezdett, a cápak pedig vad éhséggel kapkodtak a gépünk után, hogy összeroppantsák. Mi folyton kiáltottunk, kétségbeesetten hadonásztunk, integettünk a kezeinkkel, amikor nagy vartatva egy csónak tűnt fel mellettünk. Gyorsan siklott felénk, el is ért s a tengerészek egy gyakorlott mozdulattal elkaptak minket és épp abban a pillanatban emeltek át a csónakba, amikor a repülőgépünk a cápák irtózatos támadásai folytán egyre-másra roppant össze s szép csendesen a tenger felszíné alá merült. Amikor a csónakban voltunk, nem mulasztottuk el, hogy a repülőgépünkre egy bucsupillanást vessünk. A gép akkor tűnt fel a tengerben, egy hullámgyűrű csapott fel, vége volt. Így végződött a mi keselyűvadászatunk a levegőben.

— Kelet
A meg Sz
voltak s
az apjukról
ban. Az életü
készséges, me
perlekedtek
Mindegyik ö
lenni a másik
azt mondott
hogy "fehér."
ban erősködni
az bizony "fe
kójuk örököse
a perpatvartó
szer, hogy e
nyitva maradt
tája.
A két teste
ara tért s
kedve ah
nyitva a me
gye az ajtó.
Mindegyik a
ajd a másik
ból. Hallg
id megzól
— Te Szaic
adt az ajtó.
Szaid nyug

Egy szép,
kicsi takaros
gél a küszöb
ta, nyalagatta
és szörnyen
gát. Hogyne,
lomban vett le
mindig bőven
lő sok liszte
A malom m
hegyipatak zu
Béna és ennek
Béka nevű te
lász ütött tany
atyafiságával
den este nagy
csapott.
Azon a bi
megesett, hogy
pen-akkor me
előtt, mikor B
szépen megke
gél a küszöb
tak nagyon
takaros kis
mindjárt szó
le.

— Nagysá
urnője? — ké
kor Egérke o
lösen igent m
mel kiáltotta
— Nem is
olyan szép
van.
Közelebb le
csóváló egérke
gyon pislogott
jével, mert il
gényt még ne
Béka komár
dobbant a szí
ta, hogy feles
a szép leányt
— Szép hól
valamit — va
nyen. — En
dultam ki ház
leség után néz
jobbat nem ta
én szomszédne
kérném hát, j
feleségül.
Egérke irult
tán mégis csa
borult a deli
lett belőlük m

A perlekedő testvérek

— Keleti mese. —

Ali meg Szaid testvérek voltak s együtt laktak az apjukról maradt házikóban. Az életük nem volt békés, mert folytonosan perlekedtek egymással. Mindegyik okosabb akart lenni a másiknál s ha Ali azt mondta valamire, hogy "fehér," Szaid nyomban erősködni kezdett, hogy az bizony "fekete." A házikójuk örökös hangos volt a perpatvartól. Történt egyszer, hogy este véletlenül nyitva maradt a házikó ajtaja. A két testvér már nyugágyra tért s egyiknek sem jutott kedve ahhoz, hogy kinyitva a meleg ágyból, betegyje az ajtót. Mindegyik azt várta, hogy majd a másik buvik ki az ágyból. Hallgattak sokáig, majd megszólalt Ali: — Te Szaid, nyitva maradt az ajtó. Szaid nyugodtan felelte:

— Látom. — De be kellene tenni — folytatta Ali. — Bizony én is azt gondolom, — tetta hozzá a másik. Hallgattak azután egy ideig, majd ismét megszólalt Ali: — Jó lenne, ha betennéd az ajtót, mert attól félek, hogy éjjel valaki bejön ide és meglop bennünket. — En is azt hiszem, hogy jó volna betenni az ajtót. Eredj tehát hamar és tedd be. — Eredj te! En bizony ki nem bujok az ágyból, te vagy a fiatalabb. — En bizony nem csukom be! Te vagy az öregebb, nekem kell ügyelnem a házra. Így perlekedtek hosszú ideig s a szobába bekandikáló hold mosolyogva nézte őket. Végre így szólt Ali: — Tudod mit, testvér, az tegye be az ajtót, aki ketőnk közül előbb megszólal.

— Jól van, testvér, beleegyezem ebbe. Mindkettő ismerte a másik perlekedő természetét; mindkettő azt hitte, hogy a másik nem sokáig fogja megállani a hallgatást. Csalódtak egymásban, mert mindketten konokul hallgattak. Egyszerre egy kóbor kutya szaladt be a szobába s kutatni kezdte, hogy mit lehetne felfalni. Végre ráakadt egy nagy darab sajtra, melyet azután a fogai közé kapott. A testvérek némán nézték a kutyát, egyik sem szólt meg. A kutya elvitte a sajtot. Lassan-lassan eltelt az éjszaka s Szaid elhagyta szürkeületét az ágyát, hogy a patakánál megittassa a tevéjét. Ali egyedül maradt a szobában. Egyszerre besurrant hozzá valaki. Tolvaj volt s

nyomban kutatni kezdett a szobában, hogy mit lehetne ellopni. Közben észrevette az ágyban fekvő Ali-t, a ki szótlanul nézett rá. — Jó ember, — mondta neki a tolvaj — nagyon szegény ember vagyok, add nekem azt a köcsög tejet. Ali nem felelt. — Aki hallgat, az beleegyezik — mondotta most a tolvaj, s a hóna alá kapta most a tejes köcsögöt. Ali most sem szólt egy szót sem. A tolvaj persze még bátrabb lett ekkor s a ládába is belenyúlt, a melyben a pénzeszkéjét őrizgette a két testvér. Örömmel kiáltott oda Alinak: — Jó ember, hiszen itt pénz is van. Add nekem! Ali néma maradt, a tolvaj pedig így szólt: — A hallgatásodból megértem, jó ember, hogy nekem adod a pénzt. Minthogy ilyen jó ember vagy, nekem adhatnád a fogason függő ruhádat is.

A tolvaj nyomban le is akasztotta a ruhákat a fogasról, azután a pénzzel és a tejesköcsöggel együtt elillant. Szaid, a mikor visszatért a tevéitáshoz, nyomban észrevette, hogy milyen nagy baj szakadt rájuk. Űresen találta a ládát, a fogason nem voltak ott a ruhák s a tejesköcsög is hiányzott. — Jaj, jaj, itt tolvaj járt! — kiáltotta kétségbeesetten. — Miért nem kergetted el?! Ali felemelkedett az ágyban s örömmel kiáltotta: — Te teszed be az ajtót, mert te szóltál meg először! Persze, a mikor gondolkozni kezdtek az eseten, nagyon megszegyelték magukat és nagyon megbánták a makacsságukat, mely olyan nagy kárt okozott nekik. Okultak a kárukon s azután békességben éltek egymással.

Egérke lakodalma

Egy szép, májusi napon kicsi takaros egérke üldögélt a kúszóban. Tisztogatta, nyalagatta a bundáját és szörnyen jól érezte magát. Hogyne, mikor egy malomban vett lakást, a hol mindig bőven akadott ennivaló s sok lisztes zsák körül. A malom mellett egy vad hegyipatak zuhogott alá sebesen és ennek partján egy Béka nevű tekintélyes halász ült tanyát, aki összes atyafiságával együtt minden este nagy hangversenyt csapott. Azon a bizonyos napon megesett, hogy a halász éppen akkor ment el a malom elé, mikor Egérke olyan szépen megkefélgetve üldögélt a kúszóban. A halásznak nagyon megtetszett a takaros kis hölgyke és mindjárt szóba is állott vele. — Nagysád talán a ház urnöje? — kérdezte. És mikor Egérke olyan szégyenlősen igent mondott, örömmel kiáltotta: — Nem is tudtam, hogy olyan szép szomszédnőm van. Közelebb lépett a farkát csóváló egérkéhez, a ki nagyon pislogott a szemecskéjével, mert ilyen szép leányt még nem látott soha. Béka komának is nagyot dobbant a szíve. Elhatározta, hogy feleségül veszi ezt a szép leányt. — Szép hölgy, mondanék valamit — vágta ki keményen. — En ma azért indultam ki hazulról, hogy feleség után nézzek. Szébbet, jobbat nem találhatnék az én szomszédnőmnél — megkérném hát, jöjjön hozzám feleségül. Egérke irult-pirult, de azután mégis csak a nyakába borult a deli békának. Így lett belőlük menyasszony és

vőlegény és elhatározták, hogy mindjárt megtartják az esküvőt. Az udvar délcég hirnöke, Kakas uram menten felreptelt a kerítésre és nagy szóval kihirdette, hogy: — Mátkapár vagyon a háznál. Jöjjetek és egyetek,

mert leszen nagy lakzi meg lakoma! És eljött a környék minden állatja, hogy lássa a nagy ünnepeket, melyhez fogható csak egyszerű esik meg ezer esztendőben. — Szép pár! — turbékolttak a galambok.

— Gratulálunk! — csipegették a fecskék és sebesen keringtek a levegőben. A csacsi lakodalmi versen törté a fejét, mert ő volt az udvar poétája. Cirmos, a cica, a napon nyújtódzott, egyszerre csak feltápáskodott és vigan

dorombolta: — Már erre én is elmegyek! Muzsikuss nélkül nincs lakzi! Iringó és Pille, a két lepkebarát is felkerekedett és a mátkapár feje fölött táncolt a kék levegőben. Egyszerre csak előkullong Teknősbéka asszonyság. Béka urfi nagynénje és esküdt ellensége. Nagyokat pacsolt a vízre és rekedten hápgotta: — Micsoda, ez a haszontalan gézengúz házasodni akar? Deiszen majd adok én neki! Elrabolta a házamat a mult esztendőben, meg én tőle álmodtam aludtam! Fogjátok meg a haszontalan csirkefogót! Lett erre ribillió, hápogás. A ki merre tudott, arra menekült. A vőlegénynek eszébe jutott, hogy Teknősbéka néni egyszer leharapta az édes apja jobb combját és ettől forvra a szegény öreg egész életére sántított. Vesdél magad — neki iramodt a viznek és — csun-csupp, egyszerre csak belezuppant. Ugy elűnt, hogy még a nyomát se látták többé.

KÉT NAGY FELTALÁLÓ TALALKOZASA.

Dr. Charles P. Steinmetz és Guglielmo Marconi.

Bemutatom kis olvasóim, a világ két kiváló feltalálóját: Dr. Steinmetzet, a Schematadyben (N. Y.) élő világhírű gépészmérnököt és Guglielmo Marconit, a nagy értékű, praktikus villany-szerelési és egyéb találmánnyal gazdagított a világot. Marconit jobban ismeri a világ, mint a szikratáviró feltalálóját, aki a levegő villanyosságát fogta az emberi haladás szolgálatába.

Hegedűszóban szép mese

I. Tudjátok-e, mit zug-bug a Tiszán? Azt sugja-bugja, ide hallani: "Itt van az én rengő bölcsőm, koporsóm: Gyöngyös vizem virágos partjai! Ne halljátok az idegen, világnak Arannyal biztató, csábos szavát! Maradjatok, mint én sűrű magyarnak! Szeressétek úgy, mint én, a hazát!"

II. Jobbízten iszik A munkás a mezőn, Kalapkarimából, Mint a beteg nagyur Tornyos kastélyában, Aranyos pohárból.

A kis egér menyasszony marára maradt. Buslakodva állt a parton, mert a vízbe rem mehetett utána! Egyszerre csak látja, hogy a Cirmos a háta mögé sompolyog. — Jaj mindjárt baj lesz! — gondolta Egérke és villámgyorsan kis házába, az egérlukba szökött. Cirmos dühösen dorombolt, de bizony már elszalasztotta. — Kár! Kár! — turbékolttak a galambok. — A csacsi pedig tudakosan elbőgte magát. — Jaj-ia-ia-ia-jaj! Ez lett vége Egérke lakodalmanak. A ki nem hiszi, kérdezze meg tőle.

PATENTOK
TANTOS kizárkésében fordul-
a honánk biológusai. Szabadsá-
gyvédelmi és mérnökiak
PTALANUL adnak magyar
nyelvű és tanácsot szabadal-
krol és azok értékesítéséről.
Ez a dolgozik találmányokon
ny érdeklődik szabadalmak
nt. Kétféle egyszerű rajzot vagy
mintáját esen címre:
MANUFACTURERS PATENT CO.
Fifth Ave., New York, N. Y.
Poltschek Zoltán
főmunk.

Gyermekek műcsarnoka

